

MILIEUVERKLARING
UPDATE 2019 (GEGEVENS 2018)
FEDERALE OVERHEIDSDIENST ECONOMIE,
K.M.O., MIDDENSTAND EN ENERGIE

OVER ALLE OPDRACHTEN EN DE LOGISTIEK VAN DE GEBOUWEN CITY
ATRIUM C EN NORTH GATE II EN III

23-12-2019

NACE-code 84.11

Dit document is een vertaalde versie van de gecertificeerde Franse versie

LIJST VAN DE FIGUREN	2
LIJST VAN DE TABELLEN	2
LIJST VAN DE GRAFIEKEN	2
Inleiding	3
1. De FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie	4
1.1 Voorstelling	4
1.2 Structuur van de FOD Economie	5
2. Het milieubeheersysteem van de FOD Economie	6
2.1 <i>Fysieke perimeter van het milieubeheersysteem</i>	6
2.2 Opdrachten van de FOD waarop het milieubeheersysteem van toepassing is	6
2.3 Structuur en verantwoordelijkheden bij het MBS	7
2.4 Werking van het milieubeheersysteem	7
2.5 Communicatie	9
3. Milieubeleid van de FOD Economie	10
4. Milieuaspecten van de FOD Economie	11
5. Belangrijke milieuaspecten van de logistiek	11
6. Kernindicatoren en milieudoelstellingen voor de logistiek – City Atrium	12
6.1 Elektriciteitsverbruik	12
6.2 Aardgasverbruik	14
6.3 Waterverbruik	16
6.4 Papierverbruik	17
6.4.1 Milieudoelstelling “Vermindering van het papierverbruik”	17
6.4.2 Milieuvriendelijkere publicaties	18
6.5 Mobiliteit	20
6.5.1 Woon-werkverkeer	20
6.5.2 Dienstverplaatsingen	20
6.5.3 Fleet management	20
6.5.4 Milieudoelstelling “Vermindering van de CO ₂ -uitstoot van het wagenpark”	21
6.6 Duurzaam aankoopbeleid	23
6.6.1 Kantoorbenodigdheden	23
6.7 Afvalproductie in het City Atrium	24
6.8 BIODIVERSITEIT	26
7. Belangrijke milieuaspecten van de opdrachten	27
8. Milieudoelstellingen in verband met de opdrachten	33
8.1 Algemene Directie Economische Reglementering (E3)	33
8.2 Algemene Directie Economische analyses en Internationale Economie	33
8.2.1 Kenniscentrum “duurzame economie”	33
8.2.2 Project “Opname van het concept “duurzaamheid” in de economische analyses”	34
8.2.3 Project “Digitalisering van de processen”	35
Indicatoren: In 2018 werd 85,92% van de afgiften via het DigiChambers-systeem gerealiseerd, hetzij 318.241 certificaten (tegen 81,03 % in 2017)	35
Op 12 juni 2018 erkende het Directiecomité het belang om de procedure voor de afgifte van het voorafgaand toezichtdocument te digitaliseren gezien het aantal afgeleverde documenten (18.322 documenten afgegeven tussen 1 juli 2017 en 30 juni 2018). Het project werd immers ook in de	
ICT-prioriteiten opgenomen	35
Het project werd verwezenlijkt en treedt binnenkort in werking	35

8.2.4 Project "REACH"	35
8.3 Algemene Directie KMO-Beleid (E5)	36
8.4 Algemene Directie Kwaliteit en Veiligheid	36
8.4.1. 8.3.1 Project "Bepaling van een referentieoppervlakte die een optimale uitbating van de zandbanken mogelijk maakt"	36
8.5 ALGEMENE DIRECTIE ECONOMISCHE INSPECTIE	37
8.6 Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium	38
9. CONFORMITEIT MET DE REGELGEVING	39
10. Ontvangen suggesties en klachten over het milieubeheersysteem	39
11. Verklaring van de milieuverificateur over de verificatie- en valideringswerkzaamheden	40

LIJST VAN DE FIGUREN

Figuur 1. Organogram van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie in 2018	5
Figuur 2. Werking van het MBS	8

LIJST VAN DE TABELLEN

Aucune entrée de table d'illustration n'a été trouvée.

LIJST VAN DE GRAFIEKEN

Grafiek 1. Elektriciteitsverbruik in het City Atrium C	13
Grafiek 2. Genormaliseerd aardgasverbruik in het City Atrium C	15

INLEIDING

Gestimuleerd door de federale regering heeft de Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie eind 2007 een milieubeheersysteem geïnstalleerd om de Europese EMAS-registratie te kunnen verkrijgen.

Op basis van dit systeem en van het actieprogramma dat de impact op het milieu moet verbeteren, heeft de FOD Economie midden 2008 de certificatie ISO 14001:2004 verkregen en vervolgens ook de EMAS-registratie die van toepassing is op alle opdrachten van de FOD en de logistiek van het gebouw City Atrium C.

In 2016 liep de driejarige cyclus van de EMAS-registratie af. Fort des bilans obtenus depuis 2008, le SPF Economie souhaite conserver son certificat ISO 14001 et son enregistrement EMAS.

Voor deze nieuwe cyclus en overeenkomstig het principe van continue verbetering die wordt opgelegd door de EMAS-verordening, heeft de FOD Economie nieuwe doelstellingen bepaald om de milieu-impact te verbeteren zowel op het vlak van zijn logistiek als met betrekking tot zijn opdrachten.

De milieuverklaring zoals ze voorzien is in de EMAS-verordening vormt het centrale communicatie-element van de FOD Economie inzake milieubescherming. Zij wordt om de drie jaar hernieuwd en tussentijds bijgewerkt. Zij is de waarborg voor een werkelijke transparantie, aangezien de inhoud ervan elk jaar geverifieerd wordt door een onafhankelijk accrediteringsorganisme.

Deze uitgave is de milieuverklaring 2018, aangevuld met de gegevens van de drie vorige jaren. In dit document worden ook de projecten toegelicht die opgestart worden om ofwel de logistieke prestaties van de FOD Economie te verbeteren ofwel de positieve impact op het milieu van sommige van zijn opdrachten te vergroten.

U zult merken dat de milieudynamiek die in het raam van de EMAS-registratie binnen het departement een vaste plaats heeft gekregen, zijn vruchten blijft afwerpen. De FOD Economie toont aan de hand van zijn talrijke initiatieven dat hij zich actief inzet voor de implementatie van de federale strategie voor duurzame ontwikkeling. Veel leesgenot.

De heer Réginald Massant
Voorzitter a.i. van het Directiecomité

1. DE FOD ECONOMIE, K.M.O., MIDDENSTAND EN ENERGIE

1.1 VOORSTELLING

De Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie, in het kort FOD Economie, werd in 1934 opgericht onder de naam "Ministerie van Economische Zaken". Tegen de achtergrond van de economische crisis leek het in die tijd aangewezen alle diensten die zich met de nationale economie bezighielden in één enkele organisatie samen te brengen.

De opdrachten en de structuur ondergingen in de loop van de tijd veranderingen, vooral tijdens de vier grote institutionele hervormingen van 1980, 1988, 1993 en 2001. Zo werden een aantal specifieke economische materies, en meer bepaald de economische expansie, geleidelijk geregionaliseerd. De federale overheid behield alle bevoegdheden die essentieel waren voor de verwezenlijking van de economische en monetaire unie.

Vanaf 1999 werd begonnen met de hervorming van de Belgische federale overheid volgens het zogenaamde Copernicus-plan. Ook hierdoor veranderden de structuur en de werking van het ministerie:

- er werd een algemene directie "Kleine en Middelgrote Ondernemingen" opgericht;
- er werd een nieuwe managementcultuur gecreëerd met de invoering van een mandatensysteem voor de leden van het Directiecomité;
- het personeelsbeheer richtte zich geleidelijk meer op de ontwikkeling van de competenties van de ambtenaren en op loopbaanbegeleiding.

Naar aanleiding van deze hervorming veranderde de naam van het "Ministerie van Economische Zaken" naar "FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie".

Een "Business Process Reengineering" werd vervolgens opgestart in 2004. Het betrof een grootscheepse operatie, waarbij de diverse interne werkingsprocessen van de FOD Economie werden geanalyseerd over een periode van twee jaar, met als doel de synergieën tussen de algemene directies en de diensten te bevorderen om zo een grotere transversaliteit te verzekeren in de schoot van de FOD, een nieuwe werkdynamiek op gang te brengen en een optimaal gebruik te maken van alle beschikbare kennis.

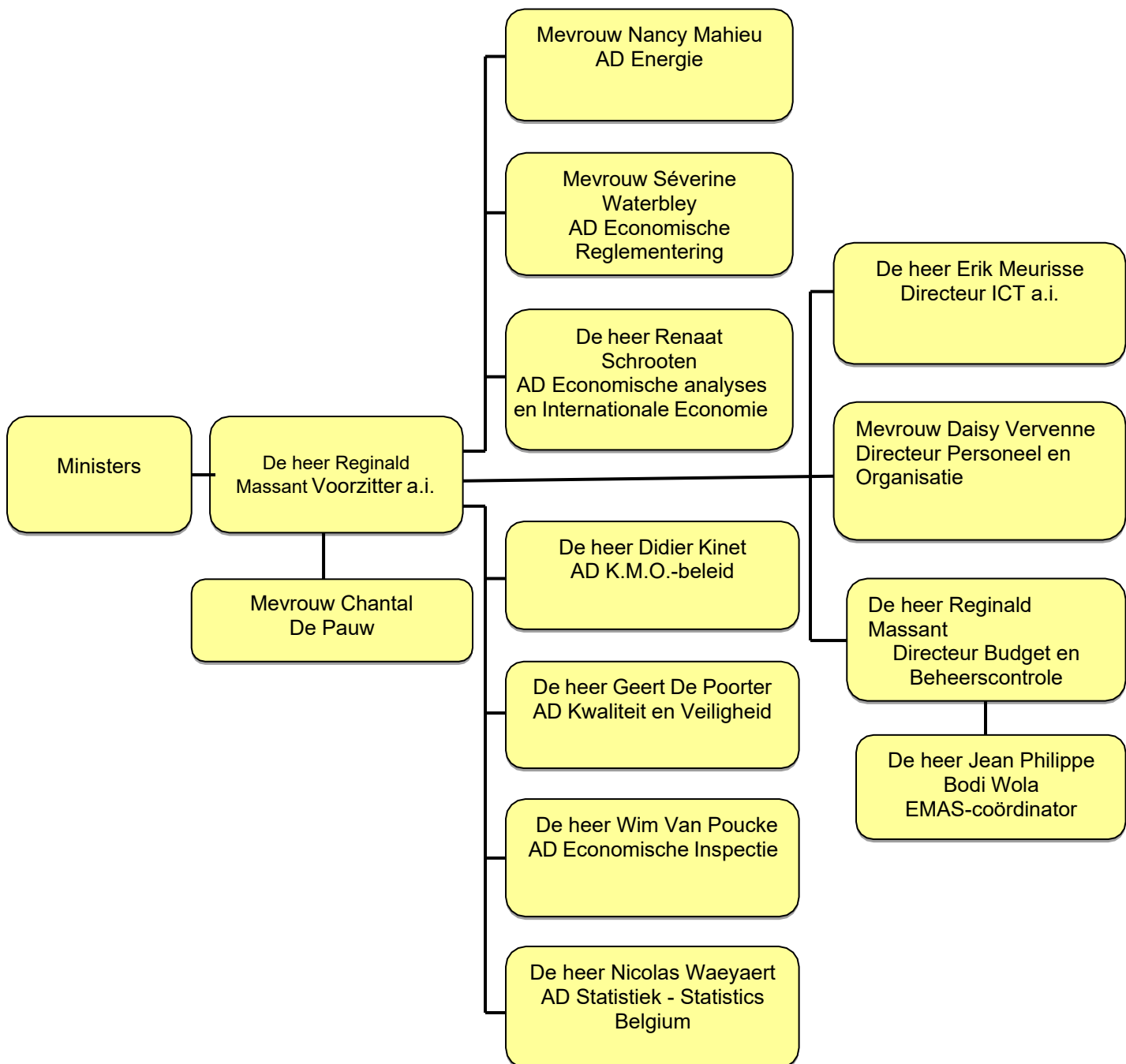
De FOD Economie heeft momenteel 2089 medewerkers in dienst, waarvan 1754 VTE (Volgtijdse Equivalenten) verspreid over vier gebouwen in het Brussel Hoofdstedelijk Gewest en acht vestigingen in de provincies.

1.2 STRUCTUUR VAN DE FOD ECONOMIE

De structuur van de FOD Economie is een dynamisch gegeven dat constant aangepast wordt naargelang de evolutie van de economie.

De FOD was in 2013 georganiseerd in acht algemene directies en vier stafdiensten. Sinds 2014 telt de FOD echter nog maar 7 algemene directies en 3 stafdiensten. De algemene directies “Regulering en Organisatie van de Markt” en “Telecommunicatie en Informatiemaatschappij” vormen sindsdien immers één directie onder de naam “Algemene Directie Economische Reglementering” en de Directie communicatie maakt deel uit van het Bureau van de Voorzitter.

Figuur 1. Organogram van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie in 2018.

2. HET MILIEUBEHEERSYSTEEM VAN DE FOD ECONOMIE

2.1 FYSIEKE PERIMETER VAN HET MILIEUBEHEERSYSTEEM

EMAS (wat staat voor Eco-Management and Audit Scheme), zoals beschreven in de Europese verordening nr. 2017/1505, staat open voor elke organisatie die haar algemene milieuresultaten wenst te verbeteren.

Om sneller in de EMAS-dynamiek te komen werd in 2008 besloten het toepassingsveld van het milieubeheersysteem (MBS) stricto sensu te beperken tot één gebouw, namelijk het City Atrium C dat gelegen is aan de Vooruitgangstraat 50 te Brussel.

Het City Atrium C gebouw vormt samen met het gebouw ernaast (waar de FOD Mobiliteit en Vervoer gehuisvest is) één onroerend goed. De twee gebouwen zijn niettemin volledig gescheiden, enkel de parkeergarage is gemeenschappelijk.

Het gebouw is eigendom van één privé-eigenaar en wordt verhuurd aan de Regie der Gebouwen, die het ter beschikking stelt van de FOD Economie. Het onderhoud wordt uitgevoerd door een onderaannemer van de eigenaar.

Het City Atrium C gebouw wordt voornamelijk bezet door kantoren en vergaderzalen.

Het gebouw heeft een grondoppervlakte van ongeveer 3.500 m² en een totale oppervlakte van 21.120 m². Het telt tien verdiepingen (de tiende verdieping is een technische verdieping) en een ondergronds niveau.

In 2018 werd het perimeter van het MBS tot de gebouwen North Gate II en III uitgebreid. Deze tertiaire gebouwen worden bezet door kantoren en zijn op de Koning Albert II-laan gelegen. Ze maken deel uit van een geheel van 3 tertiaire eenheden (nr. 6-8-16: North Gate gebouwen) waar de Federale Overheidsdienst Economie en de Staatsveiligheid gehuisvest zijn.

De North Gate II en III gebouwen zijn eigendom van een privé-eigenaar en worden verhuurd aan de Regie der Gebouwen, die ze ter beschikking stelt van de FOD Economie. Het onderhoud wordt uitgevoerd door een onderaannemer van de Regie der Gebouwen.

De North Gate II en III gebouwen hebben een totale oppervlakte van respectievelijk 30.046 m² en 30.860 m². Ze tellen 8 verdiepingen (de achtste verdieping is een technische verdieping) en 3 ondergrondse niveaus. Ze zijn voornamelijk bezet door kantoren en vergaderzalen en herbergen ook het restaurant en de printroom op de gelijkvloers.

De beperking van het systeem tot de 3 Brusselse gebouwen is echter enkel voor de milieuaspecten die met de logistiek van de organisatie samenhangen. De invoering van het systeem in deze gebouwen belet zeker niet om milieuocties te organiseren in de andere vestigingen van de FOD Economie.

Tabel 1. Aantal personen in het City Atrium C en de North Gate II en III

Jaar 2018	Aantal personen	Aantal VTE's (Voltijdsequivalent)
City Atrium C	557	500,9
North Gate II & III	1055	882.51

Bron: FOD Economie

2.2 OPDRACHTEN VAN DE FOD WAAROP HET MILIEUBEHEERSYSTEEM VAN TOEPASSING IS

Om te bepalen op welke opdrachten van de FOD Economie het milieubeheersysteem van toepassing is, werd gekozen voor de eenvoudigste, maar ook meest voluntaristische oplossing: alle opdrachten van de FOD worden als relevant beschouwd. Ook de opdrachten van de algemene directies of diensten die geen

kantoren in het gebouw City Atrium C, North Gate II en III gebruiken, vallen hier dus onder.

2.3 STRUCTUUR EN VERANTWOORDELIJKHEDEN BIJ HET MBS

Het Directiecomité van de FOD Economie, K.M.O, Middenstand en Energie heeft tot taak de FOD te besturen. Het doet voorstellen over de werking, staat in voor de coördinatie van alle diensten en activiteiten. Het stelt ook de begroting voor, ziet toe op de toepassing ervan, keurt het personeelsplan goed en stuurt het voor akkoord naar de minister(s). Het Directiecomité is ook bevoegd voor de loopbaan van de ambtenaren.

Alle strategische beslissingen over het MBS worden eveneens door het Directiecomité genomen. De leden keuren onder meer het milieubeleid, de -doelstellingen, het communicatieplan en de milieuverklaring goed. In het Directiecomité vindt eveneens de beoordeling door de directie plaats zoals voorgeschreven in de EMAS-verordening.

De stafdirecteur van S2 (EMAS-sponsor) kreeg van het Directiecomité het mandaat om in diens naam de documenten van het milieubeheersysteem voor intern gebruik (handleiding, procedures, formulieren, ...) goed te keuren. Er werd een EMAS-coördinator (CEMAS) aangewezen voor de organisatie van het milieubeheersysteem (MBS).

Bij de behandeling van de milieuaspecten van de opdrachten werkt de CEMAS samen met de correspondenten duurzame ontwikkeling. Deze correspondenten zijn leden van de interne cel Duurzame Ontwikkeling van de FOD Economie en vertegenwoordigen er hun algemene directie of stafdienst. De CEMAS staat in voor de algemene organisatie van het systeem en de behandeling van de milieuaspecten van de opdrachten en van de logistiek.

2.4 WERKING VAN HET MILIEUBEHEERSYSTEEM

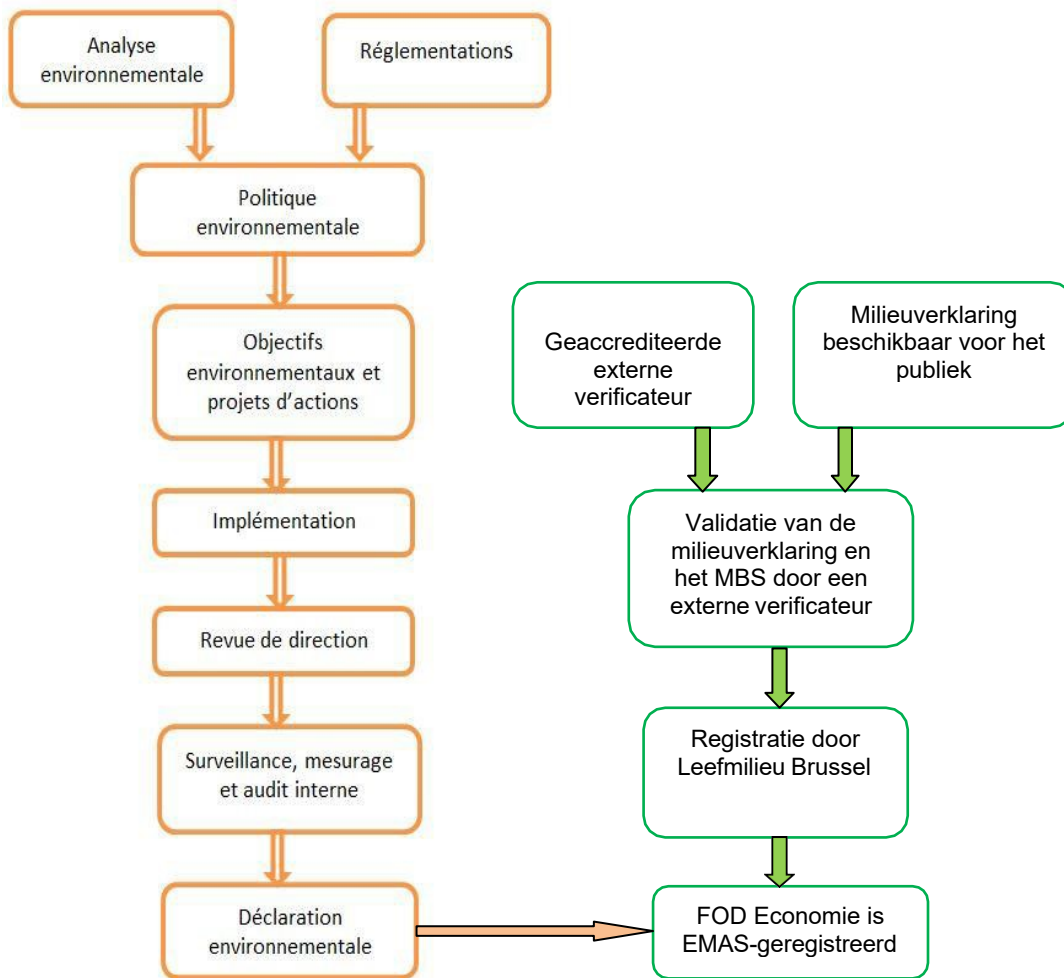
Met de invoering van een milieubeheersysteem streeft een organisatie naar een strikt beheer van haar milieuprestaties. De naleving van de EMAS-verordening vergt bijkomende inspanningen, aangezien het milieubeheersysteem voor een voortdurende verbetering van de prestaties moet zorgen.

Om het milieubeheersysteem uit te bouwen en in stand te houden, gaat de organisatie milieueffecten bepalen, verbeteringsdoelstellingen voor deze effecten vastleggen, projecten uitwerken om de doelstellingen te bereiken, ze verwezenlijken en de resultaten ervan evalueren om eventueel de nodige wijzigingen in het systeem aan te brengen. Dit proces moet de organisatie vervolgens geregeld herhalen, waarbij telkens nieuwe doelstellingen bepaald worden, om zo te beantwoorden aan de continue verbetering die de EMAS-verordening oplegt.

De milieuanalyse vormt de eerste stap van elk gestructureerd milieuproject. Via de milieuanalyse kan de FOD nagaan wat haar milieueffecten zijn, zowel vanuit logistiek oogpunt als uit dat van de opdrachten. De analyse kan niet alleen de sterke punten van de FOD aanhalen, maar kan ook eventuele zwakke punten aan het licht brengen. De milieuanalyse moet op regelmatige basis worden geactualiseerd om eventuele interne (nieuwe organisatie, nieuwe opdracht, nieuw materiaal, ...) of externe veranderingen (gewijzigde reglementering) weer te geven. Overeenkomstig de EMAS-verordening wordt absolute prioriteit verleend aan het conform zijn met de milieuwetgeving en andere -vereisten.

Figuur 2. Werking van het MBS

Bron: FOD Economie

Op basis van de milieuanalyse en de verantwoordelijkheden van de FOD ten aanzien van de samenleving, bepaalt het Directiecomité een milieubeleid dat de strategische visie vormt waarin het milieubeheersysteem moet passen. Om het goedgekeurde beleid in de praktijk om te zetten, legt het Directiecomité vervolgens doelstellingen vast ter verbetering van de milieueffecten. Ze hebben betrekking op de terreinen die bij de milieuanalyse als belangrijk werden beschouwd. Deze doelstellingen worden vertaald in concrete actieplannen die zowel betrekking hebben op de logistiek als op de opdrachten van de FOD. Met de uitvoering van deze plannen ter verbetering van de milieueffecten staat of valt het systeem. De uitvoering verloopt gestructureerd, zodat duidelijk is welke taken en verantwoordelijkheden iedereen heeft en welke behoeften er eventueel zijn op het gebied van onder meer opleiding, communicatie en materiaal.

De resultaten van de acties ter verbetering van de milieueffecten worden met regelmaat en methodisch opgevolgd, indien mogelijk, via indicatoren. Via geregelde interne audits kan de FOD nagaan of de procedures en andere instructies op milieuvlak doelmatig zijn en/of ze toegepast worden. Minstens eenmaal per jaar beoordeelt het Directiecomité het systeem. Deze evaluatie moet een antwoord bieden op onder meer de volgende vragen:

- Moeten er in het milieubeleid van de FOD zaken gewijzigd worden?
- Is het milieubeheersysteem nog steeds aangepast aan de eigen filosofie en aan de organisatie?

- Zijn de afgesproken milieudoelstellingen bereikt, en indien neen, welke maatregelen moeten er dan worden genomen?

Om aan de opgelegde voortdurende verbetering te voldoen en wanneer het nodig is, bepaalt het Directiecomité, op voorstel van zijn leden, geregeld nieuwe milieudoelstellingen en -projecten. Het beslist ook over het communicatieplan.

2.5 COMMUNICATIE

De communicatie over het milieubeheersysteem, zowel naar het personeel als naar externe partners en de burger, wordt ondersteund door de directie Communicatie. Om de communicatie te structureren, wordt er jaarlijks in samenwerking met deze directie een actieplan opgesteld dat door het Directiecomité wordt goedgekeurd. Het plan omvat de voornaamste communicatieacties, maar kan in de loop van het jaar nog aangevuld worden, naargelang er nieuwe behoeften (bijvoorbeeld na een audit) naar boven zijn gekomen.

Voor de interne communicatie wordt de voorkeur gegeven aan elektronische communicatiemiddelen om papierverspilling te vermijden. Alle belangrijke informatie over het milieubeheersysteem is op een intranetpagina raadpleegbaar. De desbetreffende milieuverklaring en het milieubeleid zijn eveneens op onze website beschikbaar.

Elk nieuw personeelslid ontvangt ook een milieugids met daarin verschillende instructies over het milieubeheer in de FOD, of aanwijzingen waar hij deze informatie kan vinden.

Begin 2011 werd een netwerk van eco-coaches gecreëerd in de drie belangrijkste Brusselse gebouwen die door de FOD worden bezet, namelijk City Atrium, North Gate en WTC III. Bedoeling was om de interne milieucommunicatie te versterken. Dit netwerk werd tot "Facilitators" herdoopt en kreeg eveneens een nieuwe samenstelling. Deze facilitators hebben diverse taken zoals het informeren van collega's over de milieupraktijken die ze moeten naleven en het meedelen van eventuele klachten of voorstellen van hun collega's.

In het kader van de externe communicatie over het milieubeheersysteem neemt de milieuverklaring een belangrijke plaats in. De verklaring wordt jaarlijks bijgewerkt en gepubliceerd op de website van de FOD Economie.

Zowel het personeel als externen kunnen bij de EMAS-coördinator terecht voor informatie, vragen, klachten of suggesties.

EMAS-coördinator
Stafdienst Budget & Beheerscontrole
Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel
Email: emas@economie.fgov.be

3. MILIEUBELEID VAN DE FOD ECONOMIE

Sinds 2008 verbond de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie zich ertoe de milieueffecten van zijn opdrachten en ondersteunende activiteiten te verbeteren. Dit doel werd in talrijke concrete maatregelen omgezet, zowel op het vlak van personeel als materiaal.

Door het invoeren van een milieubeheersysteem (MBS), zoals beschreven in de Europese EMAS-verordening, heeft de FOD Economie een belangrijke stap gezet in het kader van zijn verantwoordelijkheid ten aanzien van de huidige samenleving en vooral ook ten aanzien van de toekomstige generaties.

Het milieubeheersysteem wordt gesteund door het Directiecomité, en meer bepaald door de voorzitter van het Directiecomité, die er borg voor staat dat de milieudimensie opgenomen wordt in de strategie van de FOD, in de organisatie en in het beheer ervan.

Met voldoende mensen, middelen en met de waarden van de FOD Economie die onze organisatie nauw aan het hart liggen, moet het milieubeheersysteem ervoor zorgen dat:

- milieuvervuiling wordt vermeden;
- milieuwetgeving wordt nageleefd;
- milieueffecten voortvloeiend uit zowel de opdrachten als de ondersteunende activiteiten voortdurend te verminderen.

De voorwaarden scheppen voor een concurrerende, duurzame en evenwichtige goederen- en dienstenmarkt vormt de missie van deze overheidsdienst. In deze context vervult de organisatie talrijke opdrachten op uiteenlopende gebieden die de gehele economie van het land bestrijken. Gezien de verwevenheid van economie en milieu, twee van de pijlers van de duurzame ontwikkeling, hebben vele van deze opdrachten ook een positief milieueffect.

Initiatieven nemen die dit positieve effect versterken, en in de praktijk laten zien dat milieubescherming en een duurzaam economisch beleid onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, vormen twee wezenlijke streefdoelen van de verbintenis die in dit milieubeleid tot uiting komen.

Bij de opdrachten van de FOD Economie wordt er speciaal de aandacht op gevestigd dat de effecten van de druk op ecosystemen op middellange en lange termijn gezien moeten worden en dat ze vaak onomkeerbaar zijn. De economie kan zich niet duurzaam ontwikkelen als de natuurlijke hulpbronnen schaars worden of als de grenzen van het leefmilieu overschreden worden, zij het op lokaal of globaal niveau.

Vanuit ondersteunend oogpunt is het de bedoeling dat de organisatie dankzij de invoering van een milieubeheersysteem zijn milieuprestaties nog verder kan verbeteren. Om deze verbetering te realiseren, met een even goede of zelfs betere dienstverlening aan burgers en ondernemingen, is de medewerking van alle personeelsleden noodzakelijk. De verbetering moet plaatsvinden op terreinen waar significante milieueffecten vastgesteld werden en waar mogelijke maatregelen duidelijk naar voren komen, of het nu gaat om het gebruik van natuurlijke hulpbronnen, de productie van afval of de uitstoot van vervuilende stoffen, waaronder broeikasgassen.

Er moet gezorgd worden voor systematisch en doelmatig overleg met onze overheids- en privépartners, zodat de FOD Economie zijn rol van groeimotor ook op milieugebied kan vervullen.

Beleid aangenomen door het Directiecomité op dinsdag 8 oktober 2019.

4. MILIEUASPECTEN VAN DE FOD ECONOMIE

De term milieuaspect wordt door de EMAS-verordening gedefinieerd als "Een element van de activiteiten, producten of diensten van een organisatie dat milieueffecten heeft of kan hebben".

De milieuaspecten in verband met de logistiek zijn niet eigen aan de FOD Economie, aangezien het typische aspecten zijn voor elke administratieve bedrijvigheid (verlichting en verwarming van kantoren, gebruik van computers en printers, verplaatsing van personeel, ...). Ze worden centraal beheerd door de stafdiensten.

De aspecten in verband met de opdrachten van de FOD zijn wel eigen aan de organisatie zelf, aangezien deze opdrachten de FOD onderscheiden van de andere overheidsbesturen en meer in het algemeen van de andere organisaties van de tertiaire sector. Bovendien worden deze aspecten beheerd door verschillende afdelingen, de algemene directies, die elk specifieke opdrachten hebben.

De invloed die de FOD op zijn milieueffecten kan uitoefenen, is dan ook één van de factoren die gehanteerd wordt om te bepalen welke aspecten belangrijk zijn, met andere woorden, welke aspecten aandachtig moeten worden opgevolgd en waarvoor een actie ter verbetering van de milieueffecten kan worden overwogen (zie volgend hoofdstuk).

5. BELANGRIJKE MILIEUASPECTEN VAN DE LOGISTIEK

De analyse van de milieuaspecten van de logistiek gebeurt in twee stappen. Eerst wordt een zo volledig mogelijke inventaris gemaakt van alle milieuaspecten. Daarna worden de belangrijkste aspecten onderscheiden volgens vijf criteria:

- Wetgeving: Bestaan er wettelijke of andere milieuvoorschriften?
- Gevolgen: Wat is de ernst van de milieueffecten?
- Gewoonten: Betreft het situaties die de FOD onmiddellijk moet stopzetten, in een min of meer nabije toekomst moet veranderen, of louter in de gaten moet houden?
- Mening van het personeel: Dit wordt tot op heden via opiniepeilingen gedaan om de domeinen te kennen waarin de FOD prioritair moet handelen.
- Invloed: Wat is de mate van invloed die de FOD kan hebben? Kiezen voor een project ter verbetering van de milieueffecten op een gebied waar de FOD een zekere invloed kan uitoefenen in plaats van op een gebied waarvoor het besluitvormingscentrum niet bij de FOD ligt, verhoogt de slaagkansen van het project.

Tabel 2. Belangrijke milieuaspecten en –effecten van de logistiek

Milieuaspecten – Bronnen van effecten	Milieueffecten
Gebruik van PC, fotokopieerapparaten, printers	Verbruik van elektriciteit
Aankoop/gebruik van kantoomateriaal (papier, toner,...) en kantoorapparatuur (pc, printer, meubelen,...)	Verbruik van natuurlijke hulpbronnen, afvalproductie
Activiteiten van de medische dienst	Productie van gevaarlijk afval zoals injectienaalden
Verlichting van de lokalen	Verbruik van elektriciteit
Gebruik van water (sanitair, schoonmaak, ...)	Verbruik van een natuurlijke hulpbron
Woon-werkverkeer van het personeel	Verbruik van energie, luchtverontreiniging, wegverkeer
Verplaatsing van personeel voor het vervullen van opdrachten	Verbruik van energie, luchtverontreiniging, wegverkeer
Verwarming en airco (klimatisatie)	Verbruik van energie, productie van gevaarlijk afval bij onderhoud, luchtvervuiling
Gebruik van papier	Verbruik van natuurlijke hulpbronnen, productie van afval
Diverse activiteiten met productie van speciaal en/of gevaarlijk afval	Productie van speciaal of zelfs gevaarlijk afval: chemische producten, neonlampen, inktpatronen, toners,...

Bron: FOD Economie

6. KERNINDICATOREN EN MILIEUDOELSTELLINGEN VOOR DE LOGISTIEK – CITY ATRIUM

De organisatie is volgens de EMAS-verordening verplicht om jaarlijks via indicatoren te rapporteren over haar milieuprestaties op verschillende sleutelgebieden zoals energie-efficiëntie, water en afval. In dit hoofdstuk wordt er dan ook gerapporteerd over het elektriciteits-, aardgas-, water-, papierverbruik, alsook over het aankoopbeleid, de afvalproductie en mobiliteit (woon-werkverkeer en dienstverplaatsingen). Voor sommige van deze aspecten heeft het Directiecomité voor de periode 2017-2020 verschillende milieudoelstellingen vastgelegd.

6.1 ELEKTRICITEITSVERBRUIK

Elektriciteit wordt in de gebouwen City Atrium C, North Gate II en III voornamelijk gebruikt voor de verlichting, de airco en de voeding van het informaticamateriaal (pc's, multifunctionals, schermen, servers). De FOD Economie produceert zelf geen elektriciteit. Het contract voor de elektriciteitslevering valt onder de bevoegdheid van de Regie der Gebouwen. De oorsprong van de elektriciteit die ter beschikking wordt gesteld, is afkomstig uit 100 % hernieuwbare energiebronnen.

In 2017 werd het toepassingsgebied van het MBS tot de gebouwen North Gate II en III uitgebreid. In deze verklaring vermelden we de cijfers voor 2018, maar we beschikken niet over betrouwbare cijfers over het

verbruik in voorgaande jaren om te vergelijken. Dat geldt voor alle soorten energieverbruik.

Doelstelling 2017-2020:

Het jaarlijks totaal waterverbruik van de gebouwen City Atrium C, North Gate II en III onder het gemiddelde houden van de twee laagste jaren tussen 2013 en 2016.

Indicator: Jaarlijks elektriciteitsverbruik in kWh/VTE

VTE = Voltijdsequivalent

Tabel 3. Elektriciteitsverbruik in het City Atrium C

Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Verschil in %	Gemiddelde 2013 en 2014
Electriciteitsverbruik (MWh) ¹	1708	1759	1895	1803	1537	1728	0%	1733
CO ₂ -emissies (ton) ² ,	683	704	758	721	615	691	0%	693
Electriciteitsverbruik per m ² (kWh/m ²) ³	81	83	89	85	73	81	-1%	82
Electriciteitsverbruik per persoon (kWh/persoon)	2837	2748	3147	3225	2794	3102	11%	2798
Electriciteitsverbruik per persoon (kWh/VTE)	/	/	/	/	3022	3451		/

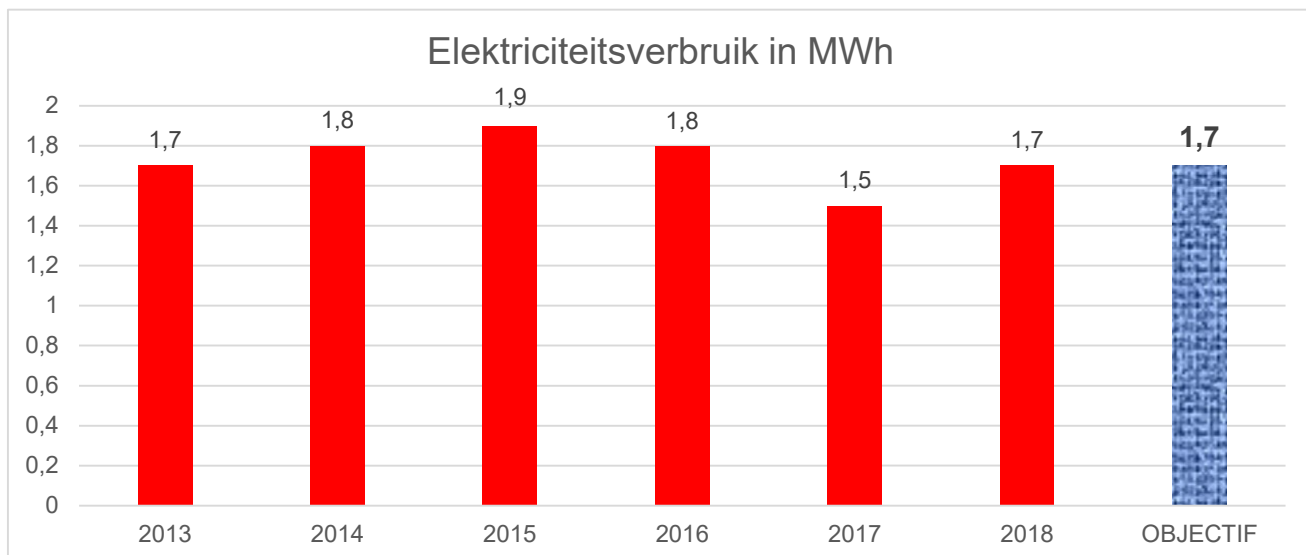
Grafiek 1. Elektriciteitsverbruik in het City Atrium C

¹ De verbruiksgegevens zijn afkomstig van de maandelijkse facturen van de energieleverancier.

² Gelet op de samenstelling van het Belgische elektriciteitsproductiepark bedraagt de gebruikte omrekeningscoëfficiënt 0,400 kg CO₂ per kWh verbruikte elektriciteit. Bron BIM (Brussels Instituut voor Milieubeheer).

³ Als oppervlaktecijfer wordt het getal 21.120 m² gebruikt dat berekend werd door een erkende EPB-certificateur (Energy performance in buildings) die in juli 2018 het EPB-certificaat heeft afgeleverd. Deze persoon heeft gebruikgemaakt van de door Leefmilieu Brussel vastgelegde methode bepaald bij het besluit van het Brussels Hoofdstedelijke Gewest betreffende het energieprestatiecertificaat voor een openbaar gebouw van 27 mei 2010 (B.S. van 10 juni 2010).

Bron: FOD Economie

We stellen vast dat ons elektriciteitsverbruik/persoon in 2018 met iets meer dan 10 % steeg ten opzichte van het gemiddelde van de geselecteerde beste resultaten.

Via ons EMAS-actieplan blijven we de mensen sensibiliseren voor een rationeel elektriciteitsverbruik.

Het in 2017 ingevoerde GTB (Gecentraliseerd Technisch Beheer) laat ook toe om het elektriciteitsgebruik in het City Atrium C gebouw verder te optimaliseren.

❖ **North Gate gebouwen**

Het elektriciteitsverbruik in NGII (3,04 KWh/VTE) is bemoedigend, maar niet in NGIII (5,16 KWh/VTE).

6.2 AARDGASVERBRUIK

Aardgas wordt in de gebouwen City Atrium C en North Gate II en III gebruikt als brandstof voor de verwarming.

Een goed onderhoud van de verwarmingsinstallaties is van essentieel belang. Dit gebeurt door een gespecialiseerde firma.

Omdat het verbruik van aardgas in sterke mate beïnvloed wordt door het buitenklimaat, wordt voor de vergelijking van de verbruiksgegevens over de jaren heen gebruikgemaakt van het genormaliseerde aardgasverbruik. Dit is het verbruik bij standaard weersomstandigheden, met andere woorden de invloed van weerschommelingen valt weg.

Doelstelling 2017-2020:

Het jaarlijks genormaliseerd aardgasverbruik van de gebouwen City Atrium C, North Gate II en III onder het gemiddelde behouden van het verbruik van de twee laagste jaren tussen 2013 en 2016.

Indicator "Jaarlijks genormaliseerd aardgasverbruik in kWh/VTE".

VTE = Voltijdsequivalent

Tabel 4. Aardgasverbruik in het City Atrium

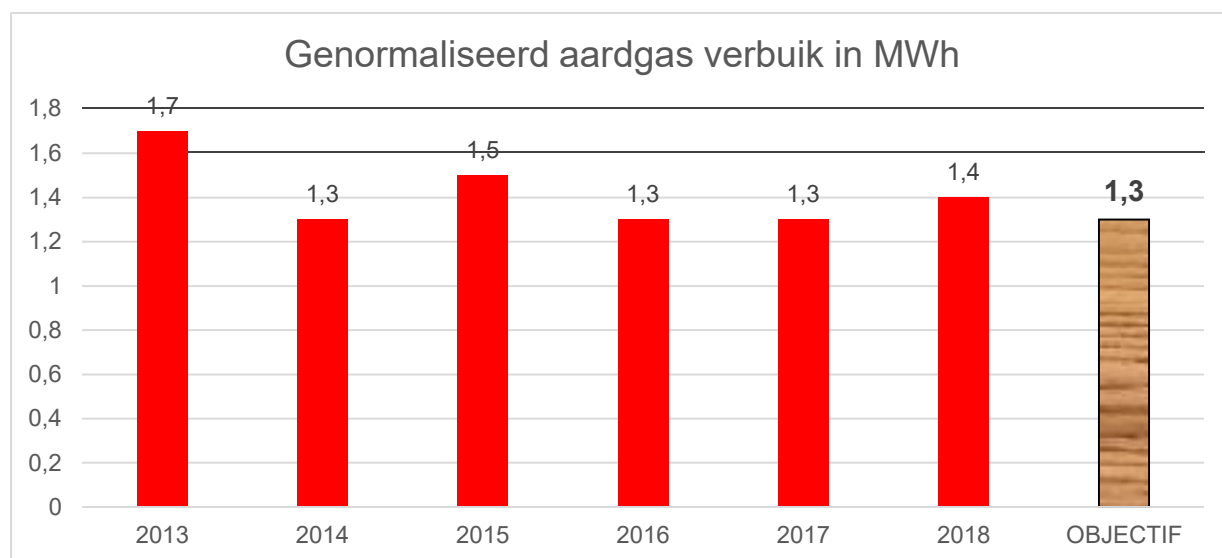
Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Vershil in %	Gemiddelde 2014 en 2016
Reëel verbruik (MWh)	1856	1029	1330	1208	1305	1305	17%	1118
CO ₂ -emissies (ton CO ₂) ⁴	402	223	289	262	283	283	17%	242
Genormaliseerd verbruik (MWh) ⁵	1726	1328	1451	1316	1370	1403	6%	1322
Genormaliseerd verbruik per persoon (MWh/persoon)	3558	2075	2410	2354	2490	2519	14%	2214
Genormaliseerd verbruik per persoon (MWh/VTE)	/	/	/	/	2693	2801		/

In 2018 is ons genormaliseerd aardgasverbruik met 25% gestegen ten opzichte van het gemiddelde van de beste verbruiksniveaus opgetekend tussen 2013 en 2016.

Uit de energieaudit blijkt dat de stijging van het verbruik onder meer te wijten is aan een gebrek aan hydraulische isolatie van de verwarmingsketels en aan regulering van de circulatiepompen.

Bijgevolg zullen we in overleg met COFELY (firma belast met het onderhoud) op basis van de energieaudit hiervoor oplossingen zoeken. Daarnaast zullen we intern de medewerkers nog meer sensibiliseren op basis van de eco-tips uit onze milieugids (versie 2016).

Grafiek 2. Genormaliseerd aardgasverbruik in het City Atrium C

Bron: FOD Economie

❖ North Gate gebouwen

Het genormaliseerde aardgasverbruik in NGII (4,03 kWh/VTE) en NG III (5,72 kWh/VTE) hebben we niet vergeleken met de waarden van de benchmarkstudie, aangezien daarin alleen het niet-genormaliseerde verbruik is opgenomen.

⁴ De gebruikte omzettingcoëfficiënt is 0,217 kg CO₂ per kWh verbruikt aardgas. Bron BIM (Brussels Instituut voor Milieubeheer).

⁵ Om het genormaliseerd verbruik te berekenen, wordt gebruikgemaakt van graaddagen (hoe kouder het is, hoe meer graaddagen er zijn.) Die cijfers werden gehaald van de website: <http://www.gaznaturel.be/consommateurs/la-federation-du-gaz-naturel/publications/degres-jours>.

6.3 WATERVERBRUIK

In de gebouwen wordt water gebruikt voor technische (verwarming, luchtbevochtiging, ruiten wassen) en huishoudelijke doeleinden (sanitaire installaties en keukens van de North Gate).

Doelstelling 2017-2020 : het jaarlijks totaal waterverbruik van de gebouwen City Atrium C, North Gate II en III onder het gemiddelde behouden van de twee laagste jaren tussen 2013 en 2016.

Indicatoren : “Jaarlijks waterverbruik in m³/VTE voor sanitaire doeleinden” en “Jaarlijks waterverbruik in m³/VTE voor technische doeleinden”.

VTE = Voltijdsequivalent

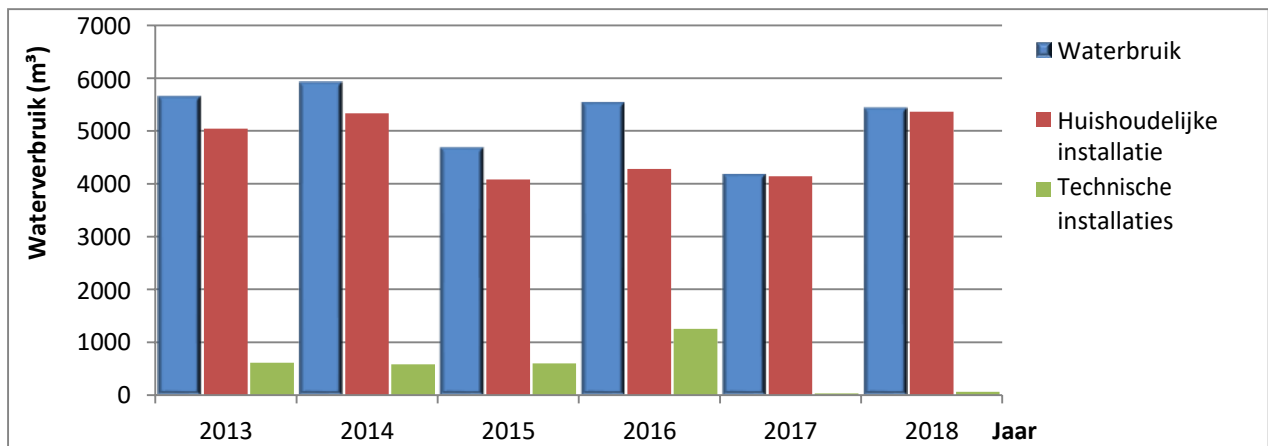
Tabel 5. Waterverbruik in het City Atrium C

Jaar	2014	2015	2016	2017	2018	Vershil in %	Gemiddeld verbruik in 2015 en 2016
Waterverbruik voor huishoudelijke doeleinden (m ³)	5338	4081	4282	4146	5368	28%	4181
Waterverbruik voor technische doeleinden (m ³)	579	600	1251	32	62	-93%	925
Totaal waterverbruik (m ³)	5917	4681	5533	4178	5430	6%	5107
Waterverbruik per persoon (m ³ /persoon)	9,24	7,77	9,89	7,59	9,74	10%	8,83
Waterverbruik per persoon (m ³ /VTE)	/	/	/	8,34	10,84		/

Bron: FOD Economie

Een aantal kerngegevens voor het waterverbruik in het City Atrium C zijn weergegeven in tabel 5. Ze zijn afkomstig van de technische beheerder van het gebouw die de meterstanden van het water registreert. Aangezien er in de loop van 2009 afzonderlijke meters werden geïnstalleerd op de technische en huishoudelijke installaties, beschikt de FOD sinds 2010 over meer gedetailleerde verbruiksgegevens. De inspanningen om de behoefte aan bevochtiging te verminderen, hebben vruchten afgeworpen op het gebied van waterverbruik voor technische doeleinden.

Grafiek 3. Waterverbruik in het City Atrium C

We stellen vast dat ons totaal waterverbruik per VTE in 2018 met 30 % gestegen is ten opzichte van het gemiddelde van de beste opgetekende verbruiksniveaus.

ACTIES:

- het onderhoudsbedrijf Engie opnieuw vragen de oorzaken van die stijging vast te stellen.
- een haalbaarheidsstudie uitvoeren om de koppen van de kranen in de sanitaire voorzieningen te vervangen.

We blijven ook werken aan de sensibilisering voor een rationeel waterverbruik (EMAS-actieplan).

❖ **North Gate gebouwen**

Wat het waterverbruik in de NGII en III betreft, registreerden we in 2018 een totaal waterverbruik van 6,5 m³/VTE voor de NG II en van 5,4 m³/VTE voor de NG III.

Aangezien de interventie in het gebouw niet onder onze bevoegdheid valt omdat het aan ons is verhuurd, zijn wij dus beperkt in onze verbeteracties.

6.4 PAPIERVERBRUIK

6.4.1 Milieudoelstelling “Vermindering van het papierverbruik”

In het kader van de reorganisatie van de informaticamiddelen werd zoveel mogelijk gekozen voor het netwerkgebruik van multifunctionele toestellen die recto-verso kunnen afdrukken.

Doelstelling 2017-2020: Het jaarlijks genormaliseerd aardgasverbruik van de gebouwen City Atrium C, North Gate II en III onder het gemiddelde behouden van de twee laagste jaren tussen 2013 en 2016.

Indicator: “Aantal gedrukt papier in kg/VTE/jaar” en “Percentage gedrukt recto-verso papier”.

Een monitoringsysteem voor multifunctionals werd ingevoerd. De gegevens die hiermee worden verzameld, zullen het mogelijk maken om een beter zicht op het papierverbruik te hebben. 24 %⁶ van de printers wordt nog niet gemonitord.

De verstrekte cijfers voor het papierverbruik zijn dan ook een raming.

Tabel 6. Papierverbruik in het City Atrium C

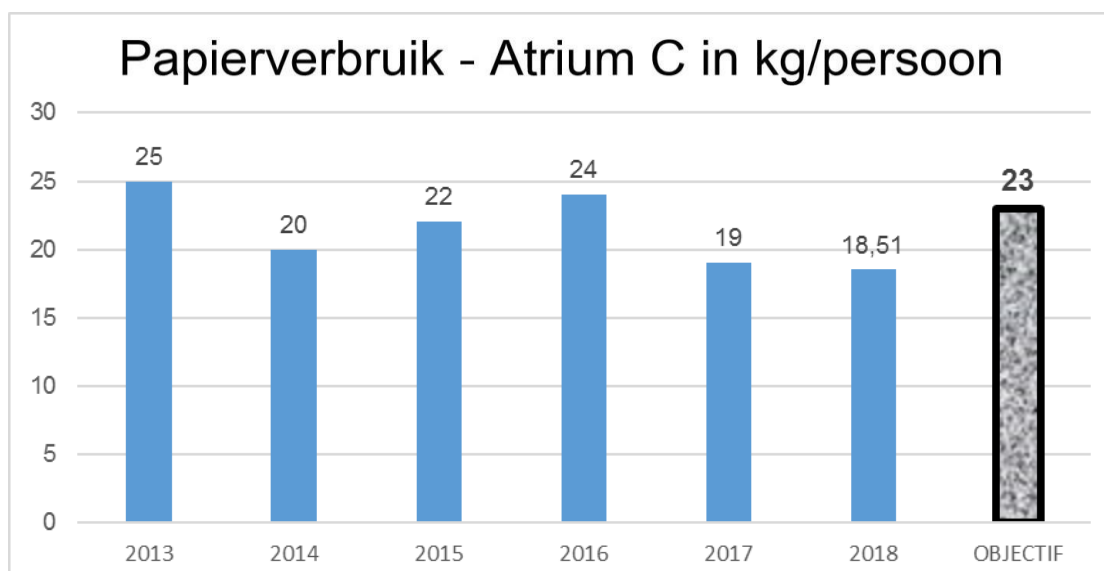
6 hetzij 135 op een totaal van 531 printers

Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Vershil in %	Gemiddeld verbruik Van 2013 en 2014
Aantal A4-bladen (x 1000) ⁷	2.475	2550	2725	2735	2112	2062	-18%	2512
Massa-equivalent (kg) ⁸	12.375	12.750	13.625	13.675	10.563	10.312	-18%	12562
Verbruik per persoon (kg/persoon)	25	20	22	24	19	18,51	-20%	23
Verbruik per persoon (kg/VTE)	/	/	/	/	21	20,58		/

Bron: FOD Economie

Grafiek 4. Papierverbruik in het City Atrium C

Bron: FOD Economie

Het papierverbruik in het Atrium per persoon daalde in 2018 met 20 % ten opzichte van het gemiddelde van de geselecteerde beste verbruiksniveaus.

Bovendien stellen we vast dat het recto-verso afdrukken zich veralgemeend heeft dankzij de technieken die door ICT werden ingevoerd en de inzet van het personeel.

❖ North Gate gebouwen

In 2018 bedroeg het papierverbruik in de NG II en III 19 kg/VTE⁹.

6.4.2 Milieuvriendelijkere publicaties

⁷ Het verbruik van A4-bladen wordt geschat op basis van de hoeveelheid papier die door het centrale magazijn wordt verdeeld.

⁸ Een A4-blad (210 mm x 297 mm) met een standaardgewicht per m² van 80g weegt 4,99g. .

⁹ Dat cijfer is een raming op basis van de hoeveelheden papier uit het centrale magazijn die in de North Gate zijn verdeeld.

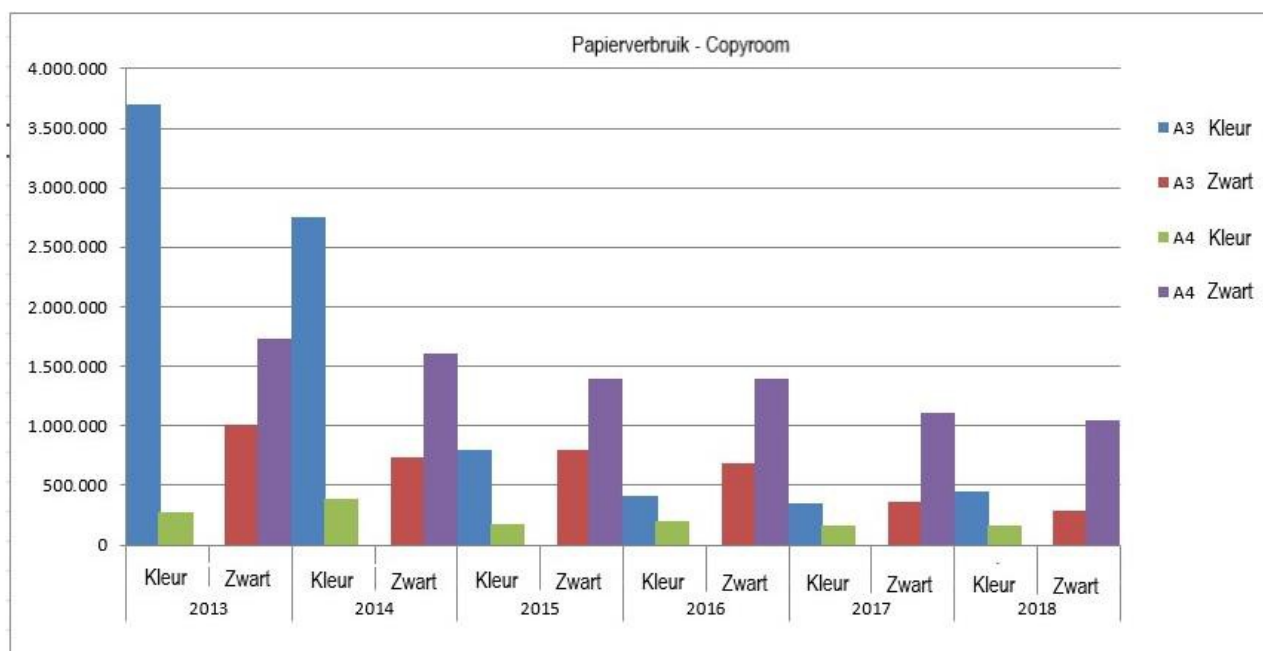
De doelstelling voor 2010 werd bereikt door onder meer de bevordering van het afdrukken op aanvraag ("Printing on demand"); het printen van minder lijvige informatiedocumenten, zoals flyers, waarin voor verdere informatie systematisch wordt verwezen naar de website van het departement; en het verdelen op seminars van lijvige documenten op een herbruikbare elektronische drager (USB-stick). Voor wat betreft de milieukwaliteit van het gebruikte papier, de drukkerij van de FOD Economie heeft testen uitgevoerd en bestelt nu papier dat veel milieuvriendelijker is: ofwel papier met het label PEFC (afkomstig van houtvezels van duurzaam beheerde bossen) en het Europese Ecolabel (milieuvriendelijk fabricatieprocedé), ofwel 100 % gerecycleerd papier met het label "Der Blaue Engel".

Tabel 7. Papierverbruik printroom

Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
A3 kleur	3699156	2752545	795650	414189	351782	445734
A3 zwart	1010479	734315	794343	685852	367686	288073
A4 kleur	275257	386124	177408	203167	166890	165141
A4 zwart	1730934	1612346	1401649	1393196	1105763	1041635

Bron: FOD Economie

Grafiek 5. Papierverbruik door de printroom voor publicaties

Bron: FOD Economie

De dalende tendens in het papierverbruik in de printroom heeft zich ook in 2018 doorgezet. Dit is te wijten aan een zeer restrictief voorraadbeleid voor de brochures die nog worden gedrukt. De overstap naar een print-on-demand systeem laat immers toe om op korte termijn het gewenste aantal brochures te drukken in het kader van specifieke evenementen of aanvragen. Ook wordt bij externe aanvraag van grote hoeveelheden steeds contact opgenomen met de aanvrager om zijn aanvraag te bespreken en eventueel alternatieven voor te stellen die het gevraagde aantal kunnen verminderen.

Het succes van het printbeleid is slechts mogelijk doordat de directies-generaal het op een constructieve wijze hebben gerespecteerd en zeer restrictief zijn omgesprongen met het aanvragen van uitzonderingen.

6.5 MOBILITEIT

6.5.1 Woon-werkverkeer

Om de drie jaar moet de FOD Economie een bedrijfsvervoersplan (BVP) indienen bij het Brussels Instituut voor Leefmilieu. De organisatie neemt via deze weg ook deel aan de federale mobiliteitsenquête van de FOD Mobiliteit. In 2017 heeft de FOD Economie dit plan opnieuw opgesteld. De toename van het aantal treinverplaatsingen die in het bedrijfsvervoerplan (BVP 2017) werd vastgesteld, wordt uitgelegd door het feit dat onze kantoren zeer dicht bij het station liggen en dat de FOD Economie het personeel een treinabonnement aanbiedt.

Deze resultaten worden in tabel 7 weergegeven.

Tabel 8. Woon-werkverplaatsingen

Vervoermiddel	Trein:	Bus/ Metro	Auto	Fiets	Te voet
BVP 2011	72,10 %	15,90 %	9,70 %	0,40 %	1,90 %
BVP 2014	71,84 %	16,71 %	5,75%	2,58 %	3,28 %
BVP 2017	76,21%	14,97%	5,26%	1,16%	2,39%

Bron: FOD Economie

6.5.2 Dienstverplaatsingen

De FOD Economie beschikt over een park van dienstvoertuigen die zowel door de professionele chauffeurs van de organisatie als door de andere ambtenaren worden gebruikt. Deze laatste gebruiken de voertuigen voor onder meer controle- en inspectieopdrachten of om deel te nemen aan vergaderingen op (inter)nationaal niveau.

Daarnaast biedt de facilitaire dienst ook vervoersalternatieven aan, namelijk metro- en/of treintickets. Door het verdwijnen van de papieren meerrittenmetrokaarten, die S2 ter beschikking stelde, hebben we nu geen globaal overzicht meer van het aantal afgelegde metroritten voor dienstverplaatsingen. Sinds oktober 2013 stelt de FOD Economie tevens twee elektrische fietsen ter beschikking van het personeel voor dienstverplaatsingen. Tabel 8 geeft een overzicht van het aantal aangekochte treintickets.

Tabel 9. Treintickets

Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Aangekochte treintickets	4.728	4669	5035	4399	3834	4005
Metrotickets (MIVB)	115	110	/	/	/	/

Bron: FOD Economie:

6.5.3 Fleet management

❖ Gebruik en samenstelling van het wagenpark

De facilitaire dienst is verantwoordelijk voor het "fleet management" en heeft dus als opdracht personen en goederen efficiënt te vervoeren en voertuigen ter beschikking te stellen. Dit moet gebeuren met aandacht voor de veiligheid van de bestuurders en passagiers. Eind december 2018 had de FOD Economie 106 voertuigen op de baan.

De voertuigen worden gebruikt naargelang de te verlenen diensten en de eigenschappen van het voertuig. De FOD Economie beschikt over 80 dieselwagens, 7 benzinewagens, 4 hybride wagens, 8 CNG-wagens en 7 elektrische wagen. De benzinewagens, alsook de elektrische en hybridewagens worden ingezet in Brussel of voor korte trajecten. Dieselwagens worden ter beschikking gesteld van de operationele diensten voor langere trajecten. Het goederenvervoer gebeurt met bestelwagens of vrachtwagens naargelang de te vervoeren goederen (massa, volume, ...).

Sinds 2017 moet ook rekening gehouden worden met de lage-emissiezone in Antwerpen en sinds 01/01/2018 met die in Brussel.

Hier volgt een overzicht van het aantal voertuigen per Euronorm.

Euronormen	Euro 3	Euro 4	Euro 5	Euro 6	Geen euronorm
Aantal voertuigen in 2018	4	10	40	52	/

Zoals in 2017 wordt er elk jaar dus een afname vastgesteld van het aantal verrichte opdrachten met dienstwagens. De zendingen worden in de telling opgesplitst in de categorie "korte ritten" (minder dan 30 km) en "lange ritten" (meer dan 30 km). In 2018 tekenden we 352 korte ritten (hetzij 44%) en 448 lange ritten (hetzij 56%) op.

In 2017 registreerden we 809 korte ritten (hetzij 39%) en 1.227 lange ritten (hetzij 61%). In 2016 waren 37% van de verplaatsingen korte ritten, tegen 22% in 2015 en 15% in 2014.

Om het aantal afgelegde kilometers per voertuig te berekenen, baseerde de facilitaire dienst zich op de facturen voor het tanken van benzine/diesel.

Bij elke volle tank codeert de bestuurder de kilometerstand van zijn voertuig. Het aantal kilometers wordt dus berekend als zijnde het verschil tussen de factuur van december en die van januari.

6.5.4 Milieudoelstelling "Vermindering van de CO₂-uitstoot van het wagenpark"

Doelstelling 2017-2020:

De jaarlijkse CO₂-emissie van dienstvoertuigen onder het gemiddelde houden van de twee laagste CO₂-uitstootcijfers geregistreerd tussen 2013 en 2016

De opvolging van de resultaten gebeurt via de volgende indicatoren:

- Jaarlijks brandstofverbruik in liters (per type brandstof);
- Ecoscore per type voertuig en/of gemiddelde op jaarbasis;
- Gemiddeld brandstofverbruik per type voertuig in liters per 100 km (jaarlijks);
- Aantal ton CO₂-emissies per jaar.

De evolutie van het verbruik van het wagenpark is te verklaren door het aantal afgelegde kilometers en de gebruikte wagen.

In 2018 bedroeg het door de dienstwagens aantal afgelegde kilometers in totaal 1.024.837 km.

In 2017 was het door de dienstwagens aantal afgelegde kilometers in totaal 1.249.771 km (tegen 1.218.650 km in 2016 en 1.196.774 km in 2015).

Tabel 10. Brandstofverbruik van de dienstvoertuigen

Jaar	2014	2015	2016	2017	2018	Verskil in %	Gemiddelde van 2015 en 2016
Totale hoeveelheid verbruikte brandstof (liter)	110.849	98.400	106.985	99.199	90.242	-12%	102.692
Gemiddeld verbruik in liter/100 km (ongeacht het voertuig)	7,80	8,20	8,77	7,93	8,80	4%	8,48
CO ₂ -emissies (ton) ^{10, 11}	299	265	289	263	244	-12%	277

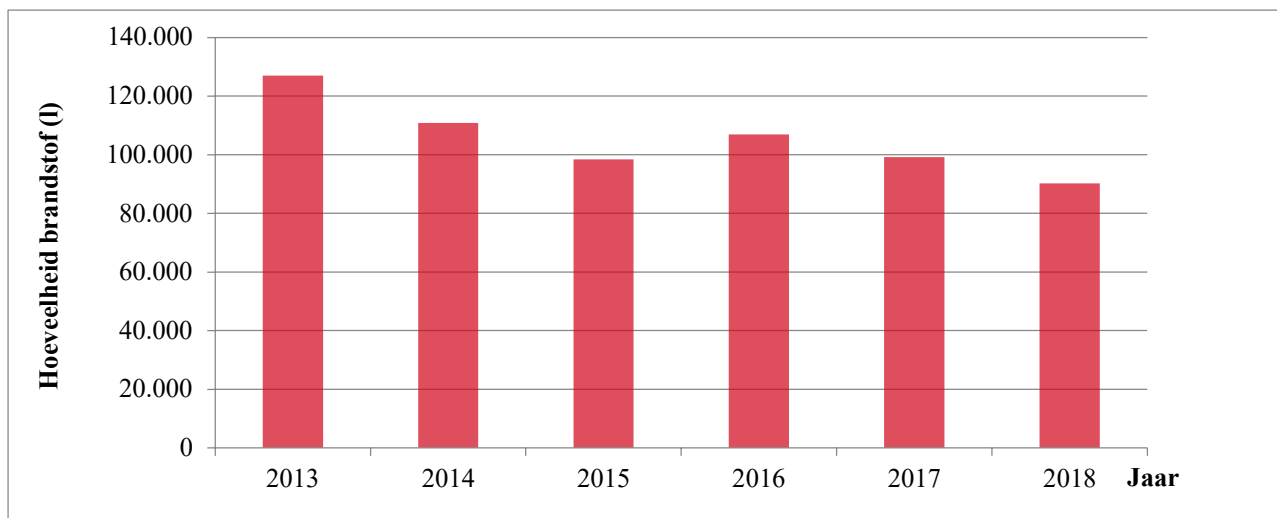
Bron FOD Economie

In 2018 verbruikten we 90.242 liter brandstof in totaal.

We stellen een daling ten opzichte van 2017 (99.199 liter) en 2016 vast toen er 106.985 liter brandstof verbruikt werd tegen 98.400 liter in 2015 en 110.849 liter in 2014 (Zie tabel 9 en grafiek 6).

Bovendien wordt het gemiddelde brandstofverbruik per 100 km en per type voertuig als volgt verdeeld: 17,37 liter (vrachtwagens), 9,77 liter (bestelwagens) en 6,16 liter (wagens).

Grafiek 6. Jaarlijks brandstofverbruik

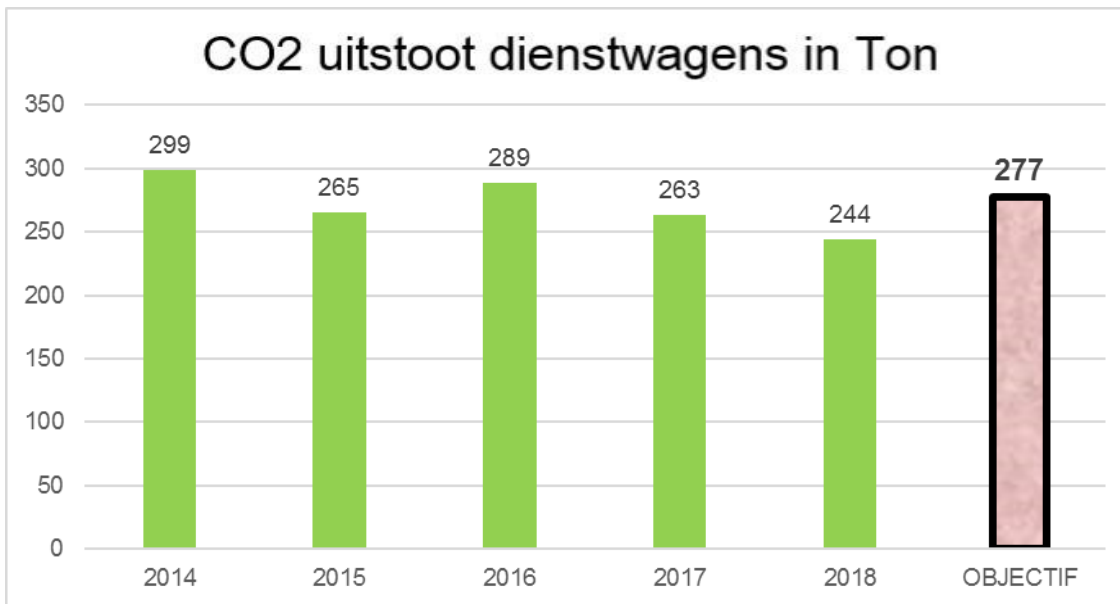

Bron: FOD Economie

¹⁰ De gebruikte omzettingcoëfficiënt bedraagt 2,7 kg CO₂/l verbruikte diesel (bron: *1996 and 2006 Guidelines for national Greenhouse Gas Inventories*, Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) – UN et *CO₂ Emissions from fuel Combustion 2010* International Energy Agency ed.). In het gegeven “totale hoeveelheid verbruikte brandstof” is het verbruik van benzine mee ingecalculleerd. We beschikken momenteel niet over de getrieerde gegevens van alle jaren en maken daarom nog geen onderscheid in het soort brandstof.

¹¹ Hier werd geen melding gemaakt van de productie van methaan en distikstofoxide, twee broeikasgassen, aangezien zij minder belangrijk zijn in termen van ton CO₂-equivalent.

Grafiek 7. CO₂-uitstoot van de dienstwagens

Bron: FOD Economie

In 2018 daalde de CO₂-uitstoot van onze dienstvoertuigen met 12 % ten opzichte van het gemiddelde van de geselecteerde beste resultaten.

Onze doelstelling inzake de vermindering van de CO₂-uitstoot is dus bereikt.

Bovendien blijven we sensibiliseren voor een rationeel gebruik van dienstvoertuigen. Zo werd de opleiding "Eco-drive" die in 2018 plaatsvond, in 2019 opnieuw gegeven.

6.6 Duurzaam aankoopbeleid

De aankopen van de FOD worden centraal beheerd door de aankoopdienst van de Stafdienst Budget en Beheerscontrole. Slechts een aantal zeer specifieke aankopen kunnen rechtstreeks via de andere stafdiensten of algemene directies gebeuren.

Dankzij het centrale aankoopbeheer kan de FOD Economie zich gemakkelijker houden aan de wettelijke regels over openbare aanbestedingen en aan de omzendbrieven over een duurzaam aankoopbeleid. De omzendbrief van 6 mei 2014 over de integratie van duurzame ontwikkeling, met inbegrip van sociale clausules en maatregelen ten voordele van kleine en middelgrote ondernemingen, in het kader van overheidsopdrachten geplaatst door federale aanbestedende instanties, werd op 21 mei 2014 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

6.6.1 Kantoorbenodigdheden

Om zijn prestaties voor logistieke steun te optimaliseren, reorganiseerde de facilitaire dienst zijn beheer voor kantoorbenodigdheden eind 2008/begin 2009.

Een elektronische catalogus "ECOMAG" werd hierbij gecreëerd. De volledige procedure voor de bevoorrading van de medewerker met bureauartikelen werd geïnformatiseerd om zo het verbruik beter op te volgen. Het aanbod werd eveneens gerationaliseerd. Zo daalde in 2017 het aantal voorgestelde artikelen van 515 naar 372 en in 2018 nog eens naar 367, waaronder 80 verschillende kantoormeubelen waarvan de voorraad niet meer werd aangevuld sinds 2015. Dit meubilair werd vervangen door

tweedehandsmeubelen.

Voor kantoorbenodigdheden wordt systematisch een beroep gedaan op de dienst FORCMS (FOD-overschrijdende raamcontracten), die georganiseerd wordt door de FOD Personeel en Organisatie. Dit gecentraliseerde systeem maakt het mogelijk om in elke administratie nutteloze herhalingen van dezelfde aanbestedingsprocedures te vermijden aangezien de bestekken en de offerteaanvragen van de FOD BOSA uitgaan. Dankzij de groepering van kopers kan elke federale overheidsinstantie ook voordelige prijzen genieten.

De update van de catalogus gebeurde jaarlijks om te kunnen profiteren van de nieuwigheden die door FORCMS voor duurzamere bureaubenodigdheden werden aangeboden. In totaal werden er in drie jaar tijd zo'n 160 milieuvriendelijke producten opgenomen, waaronder post-its vervaardigd uit gerecycleerd papier, markers-viltstiften uit gerecycleerd plastic, Atoma-schriften met biologisch afbreekbare ringen, een kaft uit gerecycleerd karton en chloorvrij gebleekt papier, balpennen in gerecycleerd materiaal, bureaulampen uitgerust met spaarlampen en plakband gemaakt van natuurlijke vezels.

Na testen door de drukkerij werd in 2011 al overgeschakeld op 100 % gerecycleerd papier met het "Der Blaue Engel"-label. Tot 2013 was dit het enige papier dat gebruikt werd in de FOD Economie voor de multifunctionele kopieer- en printtoestellen (exclusief de drukkerij) en voor enkele persoonlijke printers die niet werden geschrapt in het kader van het project ECOPRINTING. Sinds 2013 wordt er voor A3-papier nog altijd gebruikgemaakt van 100 % gerecycleerd papier. Voor A4-papier is de FOD Economie echter gewicht naar papier dat afkomstig is uit duurzaam beheerde bossen (FSC-label), volledig chloorvrij gebleekt is (TCF-label) en het Nordic Swan en EU-Ecolabel draagt. Deze overschakeling is het gevolg van de sluiting van de fabriek waar het gerecycleerd papier vandaan kwam. 100 % gerecycleerd papier is uiteraard beter, maar het huidige gebruikte papier is een goed alternatief.

De ECOMAG-catalogus onderging eveneens een ontwikkeling. Nieuwe milieuvriendelijkere kantoorbenodigdheden werden aangeboden, waaronder tweedehandsmeubelen die zoals nieuw zijn, herlaadbare batterijen met aangepaste laders, papiermanden in gerecycleerd plastic, kartonnen bekertjes en schemerlampen uitgerust met spaarlampen.

6.7 AFVALPRODUCTIE IN HET CITY ATRIUM

Selectieve inzameling met het oog op recyclage en/of hergebruik van het afval door gespecialiseerde firma's gebeurt in het City Atrium C en in de North Gate II en III voor de volgende afvalstromen: papier, karton, glas, batterijen, PMD, restafval en gevaarlijk afval. Dit laatste is afkomstig van het onderhoud van de gebouwen (TL-lampen en andere) en printers (inktpatronen).

Doelstelling 2017-2020 : de jaarlijkse hoeveelheid geproduceerd afval in de gebouwen City Atrium C, North Gate II en III onder het gemiddelde behouden van de kleinste hoeveelheden afval geregistreerd tussen 2014 en 2016.

Indicatoren :

Hoeveelheid afval (per type afval) in kg/VTE/jaar en hoeveelheid PMD-afval in m³/VTE/jaar.

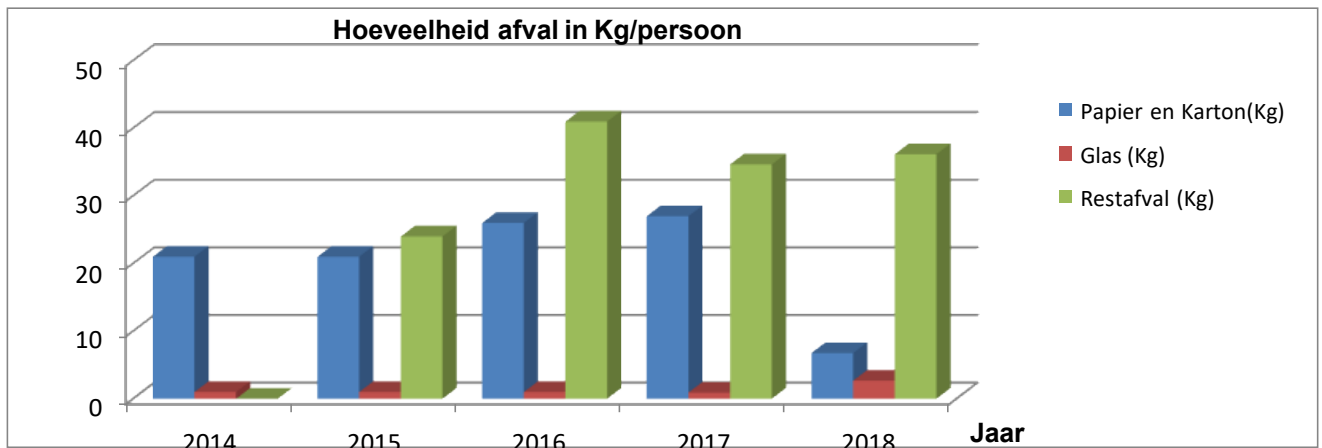
Tabel 11. Gegevens over de hoeveelheden ingezameld afval in het City Atrium

Soort afval	Ingezamelde hoeveelheid in kg/VTE (PMD in m ³ /VTE)						Gemiddelde van de laagste hoeveelheden tussen 2014 en 2016
	2014	2015	2016	2017	2018	Vershil in %	

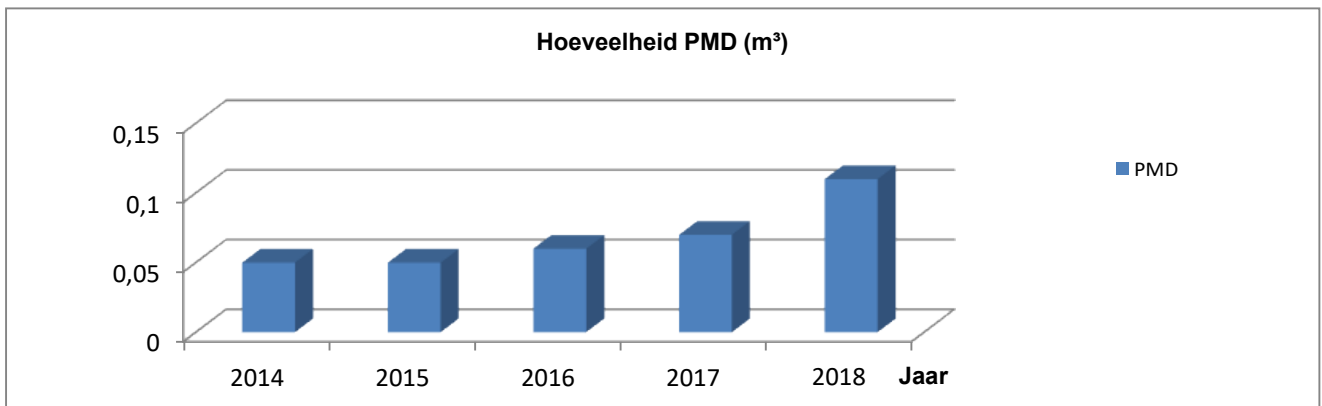
PMD	0,05	0,05	0,06	0,07	0,11	120%	0,05
Papier en karton	21	21	26	27	6,76	-68%	21
Glas	1	1	1	0,91	2,66	166%	1
Restafval	/	22	40	34,66	36,17	17%	31

Bron: RENEWI

Grafiek 8. Hoeveelheden ingezameld afval in het City Atrium

Grafiek 9. Hoeveelheden ingezameld PMD-afval in het City Atrium

- Onze hoeveelheden oud papier en karton namen in 2018 af met 68 % ten opzichte van het gekozen gemiddelde.

-Wat onze hoeveelheden glasafval betreft, was er in 2018 een stijging van 166 % (Atrium) ten opzichte van het gekozen vergelijkingsgemiddelde. Die stijging kan worden verklaard door het grote aantal recepties dat in 2018 in het Atrium werd gehouden in vergelijking met andere jaren.

-Onze hoeveelheden restafval stegen met 17 % ten opzichte van het gekozen vergelijkingsgemiddelde.

Aangezien de medewerkers over individuele vuilnisbakken beschikken, zou het kunnen dat de sortering niet correct gebeurt. Vandaar het idee om gemeenschappelijke vuilnisbakken in de gangen te zetten. Er is echter een haalbaarheidsstudie nodig voordat er een beslissing wordt genomen.

-Wat het PMD-afval betreft, lijkt de stijging met 120 % ons niet reëel en hebben we twijfels over de door RENEWI (inzamelaar van ons PMD-afval) meegedeelde cijfers.

❖ North Gate gebouwen

Soort afval	Restafval (Kg/VTE)	Papier en karton (Kg/VTE)	PMD (m ³ /VTE)	Glas (Kg/VTE)
Jaar 2017	183 Kg/VTE	26Kg/VTE	0,09 m ³ /VTE	4,34 Kg/VTE
Jaar 2018	232 Kg/VTE	50,69 Kg/VTE	0,14 m ³ /VTE	2,17 Kg/VTE

❖ Gevaarlijk afval

- De in 2018 afgevoerde hoeveelheid inktpatronen bedroeg 550 kg (1017 kg in 2017) (Bron FOD Economie).

In 2018 daalden de hoeveelheden afgevoerde inktpatronen in vergelijking met 2017 met 46 %.

- In 2018 werden 244 TL-lampen in Atrium C afgevoerd (Bron Engie).
- In 2018 werden 100 TL-lampen in North Gate II en III afgevoerd (Bron Veolia).

6.8 BIODIVERSITEIT

Rekening houdend met de geografische ligging van onze site en het gebrek aan beschikbare ruimte, zijn we van oordeel dat de indicator biodiversiteit niet significant is. We sluiten een haalbaarheidsstudie voor de realisatie van projecten evenwel niet uit.

7. BELANGRIJKE MILIEUASPECTEN VAN DE OPRACHTEN

Alle opdrachten van de FOD Economie worden geacht onder het milieubeheersysteem te vallen. Aangezien het de algemene directies zijn die instaan voor de eigenlijke activiteiten van de FOD, wordt de milieuanalyse van de opdrachten uitgevoerd per directie. De analyse begint met het opmaken van een gedetailleerde inventaris. Dit heeft tot doel om geen opdrachten te veronachtzamen waarbij weinig ambtenaren betrokken zijn en die daardoor als bijkomend betiteld kunnen worden terwijl ze toch aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben.

In totaal werden er in de algemene directies een 200-tal opdrachten geteld. Na de inventarisering wordt er bestudeerd welke opdrachten een impact hebben op het milieu. Er waren een honderdtal opdrachten met een milieu-impact. Voor een vijftientigtal van deze opdrachten beschikt de organisatie over voldoende middelen en autonomie om, met een goede kans op slagen, actie te ondernemen om de milieueffecten van de organisatie te verbeteren.

In tabel 12 staan de opdrachten van de zes algemene directies die in aanmerking komen voor een project om hun milieueffecten te verbeteren. De overige directies hebben geen opdrachten met een belangrijk (significant) milieueffect en worden hier niet in opgenomen. Dit wil uiteraard niet zeggen dat zij geen acties (kunnen) ondernemen.

Tabel 12. Opdrachten van de algemene directies met een significant milieueffect

Missie	Milieueffect
Algemene Directie Energie (E2)	
Toeziens op de kwaliteit van aardolieproducten (FAPETRO): De controleprocessen verbeteren: enerzijds door de accreditatie als keuringsinstelling te behouden overeenkomstig de vereisten van de NBN EN ISO 17020 norm en anderzijds door de controlescope uit te breiden tot andere aardolieproducten en tot andere niveaus van de toeleveringsketen.	Luchtverontreiniging beheersen (emissie van vluchtige organische stoffen, emissie als gevolg van een ongeval)
Biobrandstoffen	
De nieuwe offshore-regelgeving en de aanwijzing van de extra zone voor offshore-energieproductie dragen bij tot de vermindering van broeikasgassen.	Strijd tegen de opwarming van de aarde door het gebruik van hernieuwbare hulpbronnen (o.a. effect op de luchtkwaliteit)
Uitvoering van het Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP) als onderdeel van de verwezenlijking van de energie- en milieudoelstellingen van BE en de doelstellingen van de EU 2030 (Governance). E2 is medevoorzitter van en zorgt voor het secretariaat van de Stuurgroep (Enover/Concere-NKC/CNC).	Strijd tegen de opwarming van de aarde door het gebruik van hernieuwbare hulpbronnen (o.a. effect op de luchtkwaliteit)
	Strijd tegen de opwarming van de aarde (o.a. effect op de luchtkwaliteit)

Algemene Directie Economische Reglementering (E3)

Reguleren en informeren, toezien op de naleving van de regelgeving, coördineren en informeren, overleg plegen, met name op de volgende gebieden:

Marktpraktijken en consumentenbescherming

<ul style="list-style-type: none"> - Reclame en etikettering met betrekking tot de milieueffecten: strijd tegen misleidende milieucclaims - Versterking van de wet betreffende fraude met de kilometerteller (herziening van de wet van 11 juni 2004 tot beteugeling van vormen van bedrog met de kilometerstand van voertuigen) door voor de consument nuttige informatie op de car pass toe te voegen, met name de euronorm en de CO₂-uitstoot. 	<p>De consument stimuleren tot een milieuvriendelijker gedrag</p> <p>Energieverbruik en luchtverontreiniging beheersen</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Versterking van de wettelijke garantie op consumptiegoederen (herziening van de wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen) door rekening te houden met de levensduur van een goed (verlenging van de garantie voor sommige goederen). - Duurzaam ondernemen bevorderen: strijd tegen geplande veroudering, deeleconomie en collaboratieve economie bevorderen. 	<p>Vermindering van het verbruik van natuurlijke grondstoffen</p> <p>Vermindering van de afvalberg</p> <p>Vermindering van het verbruik van natuurlijke grondstoffen</p> <p>Vermindering van de afvalberg</p>
<p>Intellectuele eigendom - Prijzen - Coöperatieve vennootschappen</p> <p>Invoering van tools voor het elektronisch beheer van procedures (aanvragen van octrooien en aanvullende beschermingscertificaten - aanvragen tot vaststelling en verhoging van prijzen in bepaalde sectoren) en het publiek online toegang geven tot de gegevensbanken en openbare registers.</p>	<p>Innovatie stimuleren</p> <p>Vermindering van het verbruik van natuurlijke grondstoffen</p> <p>Beperking van verplaatsingen</p>
<p>Invoering van tools voor het elektronisch beheer van procedures (octrooien en aanvullende beschermingscertificaten) en het publiek online toegang geven tot de gegevensbanken en openbare registers.</p>	<p>Innovatie stimuleren</p> <p>Vermindering van het verbruik van natuurlijke grondstoffen</p> <p>Beperking van verplaatsingen</p>
<p>Prijzen</p> <p>Aanvragen tot vaststelling en verhoging van de prijzen in bepaalde sectoren (geneesmiddelen, hoorapparaten...) digitaliseren</p>	<p>Vermindering van het verbruik van natuurlijke grondstoffen</p>

Algemene Directie Economische Analyses en Internationale Economie (E4)

Ontwikkelen van beleidsinitiatieven ter promotie van duurzame economische bedrijfsactiviteiten, in het bijzonder op vlak van nieuwe technologieën en circulaire economie	Verbruik van natuurlijke rijkdommen en verontreiniging door de bedrijven
Een kenniscentrum uitbouwen inzake duurzame economie, concurrentievermogen, sectorale conjunctuur	Verbruik van natuurlijke rijkdommen en verontreiniging
Opvolgen van en deelnemen aan werkzaamheden van nationale en internationale instellingen inzake duurzame ontwikkeling en internationale handel (federaal plan voor de duurzame ontwikkeling, milieugoederenakkoord, grondstoffen, vrije handelsakkoorden conflictmineralen,...)	Verbruik van natuurlijke rijkdommen en verontreiniging
De REACH-activiteiten ondersteunen dankzij de federale helpdesk en het voorbereiden van adviezen voor het ECHA	Verontreiniging (lucht-water-grond)
Elektronische procedures inzake oorsprongsregels en vergunningen voor in-, uit- en doorvoer bevorderen (digitale processen promoten).	Het verbruik van papier beperken
Het secretariaat verzorgen van het Nationaal Contactpunt (ter uitvoering van de OESO-richtsnoeren) voor de multinationale bedrijven en de dossiers behandelen die worden ingediend	Verbruik van de natuurlijke rijkdommen en verontreiniging door de bedrijven
De luchtvaartindustrie ondersteunen door het beheer van het federaal luchtvaartplatform en het toekennen van terugbetaalbare voorschotten voor O & O activiteiten (<i>Enkel nog het beheren van de lasten van het verleden</i>)	Luchtverontreiniging en geluidshinder

Algemene Directie KMO-Beleid (E5)

<p>Sluitingsuren en wekelijkse rustdag:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Opvolging en wijziging van de wetgeving die sluitingsuren en een wekelijkse rustdag oplegt; ▪ Behandeling van aanvragen tot erkenning van gemeenten als toeristisch centrum. ▪ Antwoorden op door het publiek gestelde vragen rond dit thema. 	<p>De wetgeving die sluitingsuren en een wekelijkse rustdag oplegt kan een dubbele impact op het milieu hebben:</p> <p>1° door het energieverbruik van handelszaken te verminderen (verlichting, verwarming, voorziening);</p> <p>2° door de periode waarin de consumenten toegang tot handelszaken hebben te beperken (impact op de mobiliteit, verontreiniging).</p>
--	--

Ondernemingsloketten:

- Erkenning, ondersteuning en toezicht op de ondernemingsloketten
- Meewerken aan de inrichting van een elektronisch één-loket;
- Als helpdesk op federaal niveau fungeren voor de ondernemingsloketten in het kader van het samenwerkingsakkoord betreffende de omzetting van de Dienstenrichtlijn.

De oprichting van ondernemingsloketten kadert binnen het initiatief van administratieve vereenvoudiging. De bedoeling is om een uniek aanspreekpunt aan te bieden waar de ondernemers zich kunnen informeren en om het beginsel van de unieke gegevensuitwisseling betreffende administratieve formaliteiten toe te passen. Overeenkomstig het lastenboek zijn de ondernemingsloketten verplicht de mogelijkheid aan te bieden om elektronisch vergunningen te kunnen aanvragen (gebruik e-id, online-betaling en aanpassing van de systemen, procedures en formulieren in overeenstemming met het beginsel "only once" - wet in werking getreden op 1 januari 2016).

Algemene Directie Kwaliteit en Veiligheid (E6)

Wettelijke metrologie: De aanvragen voor goedkeuringstesten behandelen, voor de uitvoering ervan zorgen en modelgoedkeuringen uitreiken voor meetinstrumenten, die bedoeld zijn om te garanderen dat een bepaald model aan de wettelijke metrologische normen voldoet en dat de op basis van dit model vervaardigde instrumenten aan dezelfde normen voldoen, of, bij toepassing van nieuwe technieken, aan de voorschriften voor maximum toegelaten afwijkingen. Bovendien de controleprocedures bepalen die moeten worden toegepast om primitieve en periodieke onderzoeken te verrichten naar de instrumenten die volgens het model zijn vervaardigd.

Bescherming van de consument

Nationale controleacties voor de bescherming van de consument organiseren en nadien de resultaten evalueren.

Afval, verbruik van natuurlijke rijkdommen, precisie en betrouwbaarheid van de milieumetingen

Controles

De buitendiensten van de afdeling Veiligheid dragen bij tot de uitvoering van het controleplan dat voor E6 bepaald is en in dat opzicht zorgen zij ervoor, via activiteiten op het terrein

- dat de openbare veiligheid maximaal wordt gegarandeerd door er enerzijds op toe te zien dat activiteiten met betrekking tot springstoffen en installaties voor het vervoer, de verdeling en de ondergrondse opslag van gas en andere producten conform de specifieke wettelijke voorschriften verlopen, en door anderzijds de meest geschikte technische voorwaarden voor te stellen en te controleren;

Missie	Milieueffect
<ul style="list-style-type: none"> - dat de producten en diensten die op de markt worden aangeboden en waartoe het publiek toegang heeft, gelijkvormig zijn aan de technische reglementen en normen zodat zij voor de consument voldoende veilig zijn. 	<p>Afval, verontreiniging</p>
<p>Kwaliteit en Innovatie Zorgen voor het beheer van het Belgische accreditatiesysteem op het vlak van leefmilieu.</p>	<p>Milieu in het algemeen via de kwaliteit van de certificatie ter zake</p>
<p>Continentaal Plat Bijdragen tot een duurzaam beheer van de natuurlijke hulpbronnen van het Continentaal Plat van België door de ontginning van zand en grind te regelen.</p>	<p>Beter gebruik van natuurlijke rijkdommen</p>

Algemene Directie Economische Inspectie (E7)

Handhaving van de regelgeving en alternatieve geschillenregeling op de volgende gebieden:

Handelspraktijken

- Wet van 10.11.2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening.	Energieverbruik, geluidshinder
- Wet van 28.03.1975 betreffende de handel in landbouw-, tuinbouw- en zeevisserijproducten.	Biodiversiteit
- K.B. van 8 juli 2018 betreffende de benaming en de kenmerken van de gasolie-diesel en van de benzines	Luchtverontreiniging beheersen
- K.B. van 3 juli 2018 betreffende de benaming en de kenmerken van de gasolie bestemd voor verwarming Art. XV 103 WER "Bestrijding van namaak en piraterij"	Luchtverontreiniging beheersen
Energieverbruik en luchtverontreiniging

Consumentenbescherming

- Wet van 11.06.2004 tot betuigeling van bedrog met de kilometerstand van voertuigen.
- K.B. van 5 september 2001 betreffende de beschikbaarheid van consumenteninformatie over het brandstofverbruik en de CO₂-uitstoot bij het op de markt brengen van nieuwe personenauto's
- VERORDENING (EU) 2017/1369 van 4 juli 2017 tot vaststelling van een kader voor energie-etikettering en tot intrekking van Richtlijn 2010/30/EU

Kwaliteit en veiligheid van producten en diensten

- Boek IX "Veiligheid van producten en diensten" van het Wetboek van Economisch Recht.	Energieverbruik en luchtverontreiniging

Missie**Milieu-effect**

Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium (E8)

De missie van de **Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium** bestaat uit het **verzamelen**, het **produceren** en het **verspreiden** van betrouwbare en relevante cijfers over de Belgische economie, de samenleving en het territorium.

Missie**Milieu-effect**

Aandacht besteden aan de **productie** en de **verspreiding** van beleidsondersteunende statistieken op vlak van duurzame ontwikkeling zoals cijfers over voertuigen, transport, industriële productie, afvalproductie, bodembezetting, landbouw, enz.

Verbruik van natuurlijke rijkdommen en verontreiniging

In het kader van werkzaamheden en in samenwerking met de partners van het Interfederaal Instituut voor de Statistiek, de databank voor de nodige indicatoren bijhouden (en indien nodig ontwikkelen) voor de statistische bijlage van de *National Voluntary Review* van de *Sustainable Development Goals*, uitgestippeld in het kader van de Verenigde Naties.

Wat het proces van **gegevensverzameling** betreft : de administratieve vereenvoudiging en de vermindering van de enquêtedruk verderzetten. Indien enquêtes worden gehouden, zoveel mogelijk de voorkeur geven aan online-enquêtes om het papierverbruik voor de correspondentie en vragenlijsten zoveel mogelijk te beperken.

8. MILIEUDOELSTELLINGEN IN VERBAND MET DE OPDRACHTEN

8.1 Algemene Directie Economische Reglementering (E3)

Project “Strijd tegen misleidende milieucclaims”

Context

Meer en meer consumenten wensen milieuvriendelijke producten kopen die de sociale rechten ook in acht nemen. De consument een keuze laten maken zonder dat hij door misleidende marketing (bv. Greenwashing) wordt beïnvloed. Verschillende recente onderzoeken hebben de herhaalde aanwezigheid van misleidende milieucclaims op de markt aangetoond. Het wetgevend kader dat immers van toepassing is op reclame en milieucclaims wordt op Europees niveau vrij algemeen vastgelegd. Het verbiedt enkel misleidende en oneerlijke handelspraktijken (Richtlijn 2005/29) en de gekozen aanpak is een volledige harmonisatie waardoor de Lidstaten geen specifieke nationale maatregelen kunnen treffen.

Doel

De consumenten aanmoedigen om hun koopgewoontes te veranderen en meer milieuvriendelijke producten te kopen door hun correct te informeren over de producten die werkelijk milieuvriendelijker zijn gedurende hun hele levenscyclus.

Geplande actie

In overleg met de ADEI guidelines ontwikkelen voor ondernemingen die milieucclaims formuleren zodat die transparant, loyaal en niet misleidend voor de consument zijn. Anderzijds laten die guidelines de inspectiediensten toe om milieucclaims te identificeren (bv. door een label, slogan, blad van een boom op een frisdrank, enz.) en om het misleidend karakter ervan te beoordelen. Dit kan te maken hebben met: foute of onduidelijke informatie (bv. algemene beweringen, beweringen aangaande een product terwijl het de onderneming is die bijzondere milieueisen naleeft) of ook omwille van de context die de gemiddelde consument misleidt. De guidelines verduidelijken de toepassingsvoorwaarden van het bestaand wettelijk kader door duidelijke en concrete beoordelingscriteria op te noemen die onder andere voortvloeien uit het beleid van de Europese Commissie en uit verschillende nationale beleidsdocumenten. Ze dragen op die manier bij tot het vrijwaren van een meer gezonde concurrentie tussen de ondernemingen en versterken ook het vertrouwen van de consument in de markt.

8.2 ALGEMENE DIRECTIE ECONOMISCHE ANALYSES EN INTERNATIONALE ECONOMIE

8.2.1 Kenniscentrum “duurzame economie”

Doelstellingen

Het “Kenniscentrum duurzame economie” (KCDE) binnen de algemene directie ontwikkelen om het beleid rond duurzame economie, en meer bepaald de economie, actief te ondersteunen en de overgang naar een meer duurzame productie en consumptie te begeleiden.

Realisaties

Het KCDE heeft bijgedragen aan de uitvoering en monitoring in 2018 en 2019 van de routekaart (actieplan) voor de circulaire economie. Het actieplan bestaande uit 21 acties werd op 27 oktober 2016 door de minister van Economie, Kris Peeters, en de minister bevoegd voor duurzame ontwikkeling, Marie-Christine Marghem, voorgesteld.

In overeenstemming met de Bestuursovereenkomst 2019-2021 (OS7 & OO 28.1) werkt het KCDE momenteel, in samenwerking met de FOD Volksgezondheid, aan een voorstel voor een nieuw federaal actieplan voor de circulaire economie.

In het voorjaar van 2018 verscheen een rapport over de financiering van de circulaire economie (met daarin de ideeën die zijn voortgekomen uit de nationale conferentie over de financieringsmogelijkheden van de circulaire economie, die in juni 2017 werd georganiseerd in overleg met de kabinetten van de ministers van Economie en Leefmilieu en de federaties Assuralia en Febelfin).

Het Kenniscentrum nam deel aan het "Single Market Forum", dat de FOD Economie op 3 juni 2019 organiseerde en waar de circulaire economie centraal stond. Er werd een stand van zaken van de verschillende roadmaps, actoren en onderwerpen voorgesteld, evenals het dossier "financiering" van de circulaire economie.

In september 2018 diende het KCDE het eerste verslag met een analyse van beleidsoriëntaties en -initiatieven op het gebied van duurzame economie in bij de minister van Economie. In juli 2019 werd een tweede verslag ingediend met een overzicht van de activiteiten van het KCDE en een inventaris van lopende initiatieven.

In samenwerking met de Directie Communicatie ontwikkelde het KCDE een nieuwe rubriek over duurzame economie, die in het najaar van 2018 online werd gezet op de website van de FOD Economie. Onderwerpen die hierin aan bod komen, zijn onder meer de visie en de verbintenissen van België, duurzame consumptie en duurzame productie.

Balans/Indicatoren:

- Gevoerde studies en informatie- en sensibiliseringsacties
- Personeelsbezetting van de Afdeling Duurzame Economie. In 2018 waren er 10 medewerkers.

8.2.2 Project "Opname van het concept "duurzaamheid" in de economische analyses"

Doel

De Algemene Directie Economische Analyses en Internationale Economie waarborgt een grondige kennis van de Belgische economie op alle niveaus (micro- en macro-economisch). Bedoeling is ook om het milieuaspect in de analyses op te nemen, in het bijzonder wat competitiviteit, prijzen, werking van de markt en handelsakkoorden betreft.

Realisaties

De werkzaamheden van de Europese werkgroepen waarin de onderhandelingen tussen de Europese Unie en de derde landen voor vrijhandel- en/of investeringsakkoorden worden onderzocht, halen onder andere duurzame ontwikkeling aan. De milieu-impactkwestie van deze akkoorden geniet bijzondere aandacht.

In 2018 maakte het KCDE voor het kabinet van de minister een inventaris van de integratie van duurzame ontwikkeling in vrijhandelsakkoorden en werkte het samen met de FOD Buitenlandse Zaken aan een ontwerpdocument over het versterken van het aspect duurzame ontwikkeling in de vrijhandelsakkoorden van de EU.

Ten slotte neemt de boordtabel van de Belgische economie enkele indicatoren op die betrekking hebben op duurzame ontwikkeling. Energie speelt hierin een belangrijke rol: een duurzaam gebruik van de beschikbare hulpbronnen en hernieuwbare energie zoveel mogelijk inzetten, moeten het mogelijk maken om de milieu-impact te beperken. De klimaatverandering, die nu al merkbaar is, heeft niet alleen gevolgen voor het milieu, maar beïnvloedt ook de sociaaleconomische structuur van ons land.

8.2.3 Project “digitalisering van de processen”

Doelstelling In het kader van de operationele activiteiten van de algemene directie het gebruik van de natuurlijke rijkdommen beperken, en meer bepaald het aantal papieren formulieren verminderen.

Deze doelstelling blijft van toepassing voor de oorsprongsattesten die door de kamers van koophandel worden afgegeven en wordt uitgebreid tot het voorafgaand toezichtsdocument bij invoer in de Europese Unie voor bepaalde staal- en aluminiumproducten die respectievelijk sinds juni 2016 en mei 2018 van toepassing zijn.

Realisatie

In 2018 gaven de kamers van koophandel 370.374 certificaten af (+ 9,3% t.o.v. 2017).

Sinds 2009 kunnen exporteurs deze certificaten sinds 2009 ook online via het DigiChambers-systeem aanvragen. Sindsdien is het aantal online-aanvragen elk jaar toegenomen.

Indicatoren: In 2018 werd 85,92% van de afgiftes via het DigiChambers-systeem gerealiseerd, hetzij 318.241 certificaten (tegen 81,03 % in 2017).

Op 12 juni 2018 erkende het Directiecomité het belang om de procedure voor de afgifte van het voorafgaand toezichtsdocument te digitaliseren gezien het aantal afgeleverde documenten (18.322 documenten afgegeven tussen 1 juli 2017 en 30 juni 2018). Het project werd immers ook in de ICT-prioriteiten opgenomen.

Het project werd verwezenlijkt en treedt binnenkort in werking.

8.2.4 Project “REACH”

Doelstelling Toezicht uitoefenen op de toepassing van de REACH-Verordening wat betreft de competitiviteit van de bedrijven, de inachtneming van de interne markt en de ontwikkeling van innovaties, zodat het evenwicht behouden blijft tussen de 3 componenten van duurzame ontwikkeling.

Realisatie

Overeenkomstig artikel 124 van de verordening richtte de FOD een helpdesk op om de bedrijven te helpen, en met name de kmo's. In 2018 behandelde de dienst 354 vragen van ondernemingen (gemiddeld antwoordtermijn: 2 dagen).

In 2018 kwam het autorisatieproces opnieuw op de voorgrond te staan. Voor enkele zeer verontrustende stoffen die in grote hoeveelheid worden gebruikt, werden een reeks complexe autorisatiedossiers ingediend. De comités van het Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA) gingen na of de risico's die verbonden zijn aan het gebruik van deze stoffen in toom worden gehouden en of de voordelen bij verder gebruik ervan de kosten voor de maatschappij overschrijden. De bevoegde dienst stelt het Comité sociaaleconomische analyse een onafhankelijk lid ter beschikking.

Ook het proces van beperkingen wint weer aan belang. Beperkingen hebben tot doel vastgestelde risico's in verband met het gebruik of de aanwezigheid van bepaalde chemische stoffen te beheersen. In 2018 werden meer beperkingsvoorstellen ingediend dan in voorgaande jaren. Dat aantal zal de komende jaren blijven toenemen. Ook hier zullen de comités van het ECHA een belangrijke rol blijven spelen. Het lid van de dienst bij het Comité sociaaleconomische analyse behandelde als rapporteur 2 beperkingsdossiers:

- 1) het gebruik van rubbergranulaat als strooimiddel op synthetische sportvelden
- 2) de opzettelijke toevoeging van microplastics in producten zoals detergents, cosmetica, meststoffen, enz.

De dienst startte ook een studie om na te gaan hoe de overgang naar minder gebruik van gevaarlijke stoffen binnen de industrie zo efficiënt en pijnloos mogelijk kan worden gerealiseerd. De bevindingen werden in april 2019 bekendgemaakt.

In het kader van het samenwerkingsakkoord REACH nam de FOD Economie aan de werkzaamheden van het Belgisch REACH-comité deel. Dit overleg- en beslissingsorgaan moet erover waken dat de implementatie van het reglement harmonieus en conform de drie pijlers van duurzame ontwikkeling gebeurt.

Tot slot sluiten de werkzaamheden van de dienst zo veel mogelijk aan bij die van de eenheid duurzame economie. Een groot deel van de transitie naar een duurzamere economie heeft betrekking op het gebruik van chemische stoffen en producten die chemische stoffen bevatten. Speciale aandacht wordt besteed aan de wijze waarop de aanwezigheid van zorgwekkende stoffen een belemmering kan vormen voor het hergebruik en de recycling van producten.

8.3 ALGEMENE DIRECTIE KMO-BELEID (E5)

8.3.1. Implementatie van de toepassing die het mogelijk maakt om EU-verklaringsaanvragen te behandelen.

8.3.2. De andere FOD's beraadslagen om het aanbod van digitale mogelijkheden qua aanvragen bij éénloketten te vergroten.

8.3.3. Meewerken aan de voorbereiding van de uitrol van de Single Digital Gateway.

8.3.4. De toegang tot de nodige databanken implementeren voor de behandeling van de inschrijvingsaanvragen van dienstverlenende ondernemingen (kadaster en strafregister).

8.4 ALGEMENE DIRECTIE KWALITEIT EN VEILIGHEID

Bij de Algemene Directie Kwaliteit en Veiligheid bevindt het project "Bepaling van een referentieoppervlakte die een optimale uitbating van de zandbanken mogelijk maakt" zich in de laatste fase. Meer uitleg hierover vindt u hieronder.

8.4.1. 8.3.1 Project "Bepaling van een referentieoppervlakte die een optimale uitbating van de zandbanken mogelijk maakt"

Doelstelling

Op basis van het voorzorgprincipe dat aan de zandbanken een rol bij de bescherming van de kust toekent, beperkt de reglementering voor de verticale zandontginning de uitbating tot "5 m beneden de bodemligging zoals vastgelegd door het Fonds" (artikel 31 van het koninklijk besluit van 1 september 2004 betreffende de voorwaarden, de geografische begrenzing en de toekenningsprocedure van concessies voor de exploratie en de exploitatie van de minerale en andere niet-levende rijkdommen in de territoriale zee en op het continentaal plat).

Een analyse van de geologische gegevens en de recente publicaties over de interne morfologie van de zandbanken en de impact van de uitbating op het mariene milieu wijzen erop dat deze beperking betwistbaar is vanuit zowel een economisch als een milieustandpunt.

Om een oplossing te bieden aan deze achterhaalde reglementering bestaat een strategische doelstelling van de Dienst Continentaal Plat erin om een verticale referentieoppervlakte te bepalen met inachtneming van de

milieuverplichtingen van de Europese kaderrichtlijn “strategie voor het mariene milieu” die de bescherming van de ecologische integriteit van de zeebodem oplegt, en tevens een optimale uitbating van de zandbanken mogelijk maakt. In het kader van een beleid van duurzame zandwinning uit de zeebodem wordt deze oppervlakte als wettelijke verticale zone van uitbating gebruikt.

Werkmethodes en realisatie:

Een optimale referentieoppervlakte moet het mogelijk maken om op objectieve wijze een wettelijke begrenzing te bepalen van de diepte van ontginning rekening houdend met de bescherming van de ongeschonden toestand van de zeebodem en de economische ontwikkeling van zandwinning. Deze definitie is van nature multidisciplinair. De Dienst Continentaal Plat heeft dit project ontwikkeld samen met de wetenschappelijke projecten SeArch (IWT) en Tiles (BELSPO) en in samenwerking met de betrokken medespelers bij de zandwinning op het Belgisch Continentaal Plat: het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN) - Operationele Directie Natuurlijk Milieu en het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) voor het milieugedeelte, alsook de sector van de ontginning voor het gedeelte economie. In samenwerking met het ENTSA Bretagne en het IMT-Atlantique werd een methode ontwikkeld om de manteloppervlakte van de zandbanken te bepalen.

Voor elk van de sectoren van zandwinning werd de modellering van een referentieoppervlakte volgens drie scenario's aangepast op basis van geologische gegevens uit de seismologie, bathymetrische referentiegegevens, manteloppervlaktes en *sine qua non* milieuverplichtingen zoals het behoud van het mariene milieu. De integratie van sedimentologische gegevens van de sector en van het Tiles-project (BELSPO) laat toe de beschikbare zandreserves van verschillende zandkwaliteit te evalueren en de evolutie ervan te berekenen naargelang de groei van de sector. Het scenario waarbij de morfologie van de zandbakken het best gevrijwaard wordt, werd door de analyse van de impact op de ongeschonden toestand van de zeebodem bevestigd.

De beschrijving en validering van de brongegevens, de gebruikte methodiek voor het bepalen van deze referentieoppervlakte en een tabel met de geschatte volumes werden aan de wetenschappelijke gemeenschap en aan de sector tijdens interne vergaderingen voorgesteld in het kader van de jaarlijkse conferentie ICES 2016 – sessie “Making marine sediment extraction sustainable by mitigation of related processes with potential negative impacts”, die op 23 september 2016 in Riga (Letland) plaatsvond. Een herziene samenvatting van het project werd voorgesteld in het kader van de Studiedag “Belgian marine sand: a scarce resource?” van 9 juni 2017 die door de Dienst Continentaal Plat werd georganiseerd.

Na goedkeuring van de Raadgevende Commissie Zand & Grind in oktober 2017 zou deze referentieoppervlakte voor het beperken van de verticale ontginning in 2018 in de wetgeving geïmplementeerd moeten zijn.

8.5 ALGEMENE DIRECTIE ECONOMISCHE INSPECTIE

Sinds meerdere jaren heeft de Algemene Directie Economische Inspectie (ADEI) de bezorgdheid om het milieu in haar activiteiten geïntegreerd.

8.5.1 Project “Onderzoeken in de automobielsector”

Bij de algemene onderzoeken die de ADEI uitvoert, zat elk jaar een onderzoek naar de naleving van de wet van 11 juni 2004 tot beteugeling van bedrog met de kilometerstand van voertuigen.

Door het naleven van deze wet wordt voorkomen dat de eigenaars van gebruikte (en dus potentieel meer vervuilende) voertuigen deze tegen elke prijs verder willen laten rijden.

In 2018 heeft de vzw Car-Pass aan de ADEI de contactgegevens doorgegeven van 432 ondernemingen welke verdacht werden de geldende reglementering niet na te leven. 247 van de 432 gecontroleerde ondernemingen (57 %) waren in overtreding.

De toezending van gegevens aan de vzw Car-Pass (19 %) en de termijn voor die toezending (21 %) vormen nog steeds een probleem. Anderzijds verbetert de kwaliteit van de doorgegeven informatie (14 %). De verplichte vermeldingen op facturen (0,2 %) leveren veel minder problemen op.

De kwaliteit van de doelgroep, voornamelijk gericht op “recalcitrante professionelen”, verklaart in grote mate het hoog aantal inbreuken. Deze vaststelling is niettemin verbazingwekkend aangezien deze reglementering meer dan 10 jaar van toepassing is en sinds jaren al het voorwerp maakt van wederkerende jaarlijkse onderzoeken.

Eveneens in de automobielsector dient vermeld dat de ADEI meewerkt aan de naleving van de kwaliteit van aardolieproducten en dit in samenwerking met de Algemene Directie Energie en in het bijzonder met FAPETRO (Fonds voor de Analyse van Aardolieproducten) die over efficiënte instrumenten beschikt welke beantwoorden aan de noden inzake deskundigheid en onderzoek naar de kwaliteit van aardolieproducten.

In 2018 heeft FAPETRO aan de ADEI 298 dossiers overgemaakt inzake brandstofmonsters van publieke benzinepompen of opslagplaatsen van aardolieproducten welke niet conform de geldende technische specificaties waren.

Hierbij werden 212 processen-verbaal van waarschuwing en 47 pro-justitia's opgemaakt ten laste van brandstofverdelers, pomphouders en houders van opslagplaatsen van aardolieproducten. Deze pro-justitia's, waarbij een minnelijke schikking wordt voorgesteld, worden in principe enkel opgemaakt wanneer de overtreders geen gevolg geven aan het proces-verbaal van waarschuwing dat voorafgaandelijk werd opgemaakt en hen ter kennis werd gebracht. In 2018 bleken sommige pompstations herhaaldelijk overtredingen te begaan, wat ertoe leidde dat één station voor ten minste 6 weken werd verzegeld. Wanneer de exploitant duidelijk weigert zich aan de wet te houden, wordt de zaak voorgelegd aan het parket.

De meest voorkomende kwaliteitsproblemen betreffen diesel met onvoldoende stabiliteit tegen oxidatie (door bepaalde organische additieven), diesel met een te laag ontstekingspunt en tot slot (hoewel minder vaak dan vroeger) een te hoge dampspanning voor benzine (vermenging van winterproducten met zomerproducten).

8.5.2 Project “Digitalisering van de administratie”

In 2016 heeft de Economische Inspectie meldpunt.belgie.be opgericht. Dit is een online platform waar consumenten en ondernemingen misleiding, fraude, bedrog en oplichting kunnen melden. Na hun melding ontvangen gebruikers onmiddellijk een antwoord met een advies op maat en/of een verwijzing naar de bevoegde instantie. Deze verbeterde dienstverlening zorgde in 2018 voor een toename van het aantal meldingen, namelijk met een totaal van 33.375 meldingen. Het beheer van deze meldingen binnen de administratie gebeurt ook volledig digitaal.

De ADEI werkt verder aan de uitrol van een digitaal proces-verbaal waardoor processen-verbaal in de toekomst via een webapplicatie kunnen worden opgemaakt.

Door dergelijke communicatiemiddelen aan te bieden, draagt de directie ook bij tot de bescherming van het milieu.

8.6 Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

Statbel heeft sinds 2013 ook inspanningen geleverd om haar papierverbruik te laten dalen, namelijk door de digitale inzameling van gegevens, de administratieve vereenvoudiging van haar onderzoeken en de digitalisering van haar interne schriftelijke communicatie.

Bovendien nam Statbel deel aan de pilootgroep rond de strategie van de FOD inzake de beperking van de verplaatsingen van zijn personeel, met name door telewerk te stimuleren indien de organisatie van het werk dit toelaat.

Tot slot doet Statbel een beroep op de drukkerij van de FOD Economie voor het printen van enquêteformulieren en bijbehorende brieven. De centrale drukkerij van de FOD Financiën (Fedopress) helpt hierbij ook in de mate van het mogelijk.

9. CONFORMITEIT MET DE REGELGEVING

Wij gaan na of de van toepassing zijnde wetgeving wordt nageleefd. In dat verband leggen we de laatste hand aan het register van wettelijke verplichtingen, om het in overeenstemming te brengen met de regelgeving.

10. ONTVANGEN SUGGESTIES EN KLACHTEN OVER HET MILIEUBEHEERSYSTEEM

De EMAS-coördinator heeft geen interne of externe klacht of suggestie over het milieubeheersysteem ontvangen.

11. Verklaring van de milieuverificateur over de verificatie- en valideringswerkzaamheden

Vinçotte N.V., EMAS-milieuverificateur met registratienummer BE-V-0016 geaccrediteerd met als reikwijdte 1, 10, 11, 13, 16, 18, 19, 20 (excl. 20.51), 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30.2, 30.9, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 49, 50, 52, 53, 55, 56, 58, 59, 60, 62, 63, 70, 71, 72, 73, 74, 79, 80, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 93, 94, 95, 96, 99 (NACE-code) verklaart dat hij heeft geverifieerd dat de vestigingen zoals vermeld in de bijgewerkte milieuverklaring 2018 van de organisatie FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie 2015 met registratienummer BE-BXL-000014 voldoen aan alle eisen van verordening (EG) nr. 2017/1505 van het Europees Parlement en de Raad van maandag 28 augustus 2017 inzake de vrijwillige deelneming van organisaties aan een communautair milieubeheer- en milieuauditsysteem (EMAS).

Met de ondertekening van deze verklaring verklaar ik dat:

- de verificatie en validering volledig overeenkomstig de voorschriften van verordening (EG) nr. 2017/1505 zijn uitgevoerd;
- uit het resultaat van de verificatie en validering blijkt dat er geen aanwijzingen zijn dat niet aan de toepasselijke wettelijke milieuvoorschriften is voldaan;
- de gegevens en informatie van de bijgewerkte milieuverklaring 2018 van de organisatie een betrouwbaar, geloofwaardig en juist beeld geven van alle activiteiten van de organisatie binnen de in de milieuverklaring vermelde reikwijdte.

Dit document is niet gelijk aan een EMAS-registratie. EMAS-registratie kan alleen worden gedaan door een bevoegde instantie in de zin van verordening (EG) 2017/1505. Dit document wordt niet gebruikt als een zelfstandig stuk openbare communicatie.

Gedaan te Brussel op

Bart Janssens

Voorzitter van de Certificatiecommissie

Een bijgewerkte milieuverklaring zal worden gepubliceerd in januari 2021.